

ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงานการประเมินเสถียรภาพระบบการเงินไทย 2565

รายงานการประเมินเสถียรภาพระบบการเงินไทย 2565

บทสรุปผู้บริหาร	1
บทที่ 1 ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน	2
บทที่ 2 เสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ	6
2.1 การประเมินเสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ และผลกระทบจากการปรับนโยบายการเงินสู่ระดับปกติ (policy normalization)	6
2.2 มาตรการทางการเงินในการดูแลเสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ	7
บทที่ 3 เสถียรภาพภาคการเงิน	9
3.1 ภาคนสถาบันการเงิน	9
3.2 ตลาดการเงิน	15
บทที่ 4 มาตรการในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินระยะต่อไป	17
4.1 การเตรียมแผนนโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนเชิงโครงสร้างอย่างยั่งยืน	17
4.2 ทิศทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย	18
ภาคผนวก ระบบการเงินไทย	20
บทความที่ 1: การประเมินความเสี่ยงในภาคอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์	22
บทความที่ 2: การพิจารณาสิ้นสุดการผ่อนคลายหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (มาตรการ LTV)	24
บทความที่ 3: ผลประเมินการปรับโครงสร้างหนี้สินเชื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของธนาคารพาณิชย์ในช่วงโควิด 19	25
บทความที่ 4: มาตรการปรับลดอัตราเงินนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน (FIDF fee) ภายใต้สถานการณ์โควิด 19	26

ในปี 2565 เสถียรภาพระบบการเงินโลกเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครน ตลาดการเงินโลกผันผวนมากขึ้นจากความไม่แน่นอนของการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเร็ว แรง และพร้อมเพรียงกันของธนาคารกลางทั่วโลกเพื่อดูแลเงินเฟ้อ และความเสี่ยงที่จะเกิดวิกฤตการเงินในบางประเทศเกิดใหม่ (emerging markets) จนภาวะการเงินโลกตึงตัวขึ้นมาก และกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงินในหลายประเทศ และหากมองไปข้างหน้าระบบการเงินโลกมีแนวโน้มจะเผชิญกับความเสี่ยงมากขึ้นจาก (1) เศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว (2) ภาวะการเงินโลกที่ยังตึงตัวจากทิศทางนโยบายธนาคารกลางหลักที่จะยังปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อควบคุมปัญหาเงินเฟ้อ (3) ความเปราะบางทางการเงินที่สะสมจากหนี้ที่เพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูงของภาครัฐและเอกชน (4) ราคาสินทรัพย์เสี่ยงที่มีความผันผวนสูง และ (5) ระบบการเงินโลกที่ซับซ้อนขึ้นจากบทบาทที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินที่มีโซ่นาการพาณิชย์ (non-bank) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงในการปรับตัวของภาคธุรกิจได้

สำหรับเศรษฐกิจไทย แม้เศรษฐกิจจะฟื้นตัวดีขึ้นหลังจากได้รับผลกระทบจากโควิด 19 แต่ผลจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครนมีส่วนทำให้อัตราเงินเฟ้อปรับสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวในบางภาคเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึง (K-shaped) อย่างไรก็ดี ระบบการเงินไทยยังมีเสถียรภาพ ฐานะการเงินและการคลังเข้มแข็ง ระดับการก่อหนี้ในต่างประเทศของไทยอยู่ในระดับต่ำ เงินสำรองระหว่างประเทศของไทยเทียบกับหลายประเทศอยู่ในระดับสูง มาตรการทางการเงินในการดูแลเสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ รวมทั้งทิศทางการปรับอัตราดอกเบี้ยอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้สอดคล้องกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ มีส่วนช่วยรองรับความผันผวนและรักษาเสถียรภาพระบบการเงินของไทยในปีที่ผ่านมา

ภายใต้ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินโลกที่สูงขึ้นในระยะข้างหน้าซึ่งอาจสร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทยได้ ทำให้หน่วยงานกำกับดูแลต้องยกระดับการติดตาม ทบทวนและเตรียมพร้อมมาตรการรองรับความเสี่ยงทั้งเชิงป้องกันและแก้ไข โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ร่วมกันติดตามและประเมินผลกระทบอย่างใกล้ชิด ทั้งการพัฒนาเครื่องมือในการติดตามความเสี่ยงที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงิน (financial stability dashboard) การทดสอบภาวะวิกฤตระดับมหภาค และการทดสอบภาวะวิกฤตแบบย้อนกลับ (reverse stress test) รวมทั้งการประเมินความเสี่ยงเพื่อชี้เป้าจุดเปราะบางที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินข้างหน้าภายใต้สถานการณ์จำลองกรณีเลวร้าย (hypothetical risk scenario) ที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวภายใต้ภาวะเงินเฟ้อสูง (global stagflation) ซึ่งพบว่า มี 3 จุดที่ต้องให้ความสำคัญ คือ (1) ความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) บางกลุ่มที่อาจด้อยลง (2) ความเสี่ยงจากการที่ตลาดการเงินไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ (market dysfunction) และ (3) การก่อหนี้ในระดับสูงและความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีนัยต่อระบบการเงิน (SiCorp)

นอกจากนี้ การดูแลเสถียรภาพระบบการเงินในระยะต่อไปยังมีอีก 2 ประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ เรื่องการเพิ่มความยั่งยืน ได้แก่ (1) การแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน และการเพิ่มความยั่งยืนให้แก่ภาคครัวเรือน (household sustainability) ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังและกัดกร่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยมานาน เพื่อลดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินในอนาคต และ (2) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (green sustainability) และการวางรากฐานภาคการเงินให้พร้อมรับมือกับความท้าทาย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยต้องเอื้อให้สถาบันการเงินสนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจไปสู่เศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างราบรื่น ไม่กลายเป็นความเสี่ยงให้กับระบบการเงิน

บทที่ 1: ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงิน

เสถียรภาพระบบการเงินโลกในปี 2565 เผชิญกับความท้าทายจากหลายปัจจัย โดยในช่วงครึ่งปีแรก ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครน ส่งผลให้ราคาลงทุนเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องจนกระทบต่อค่าครองชีพ และต้นทุนของภาคครัวเรือนและธุรกิจ ในขณะที่ครึ่งปีหลัง ตลาดการเงินโลกผันผวนขึ้นจากความไม่แน่นอนของการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเร็ว แรง และพร้อมเพรียงกันของธนาคารกลางทั่วโลกเพื่อดูแลเงินเฟ้อ และความเสี่ยงที่จะเกิดวิกฤตการเงินในบางประเทศเกิดใหม่ (emerging markets) จนภาวะการเงินโลกตึงตัวขึ้นมาก และกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงินในหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น กรณีกองทุนบำเหน็จบำนาญของประเทศอังกฤษที่เกือบผิดนัดชำระหนี้ในวงกว้างจากการถูกเรียกหลักประกัน (margin call) หลังราคาของพันธบัตรรัฐบาลที่ใช้เป็นหลักประกันตกลงไปมาก หรือกรณีประเทศเกาหลีใต้ที่อัตราดอกเบี้ยในประเทศสูงขึ้นเร็วจนนำไปสู่ความเสี่ยงในการต่ออายุตราสารหนี้และเพิ่มโอกาสผิดนัดชำระหนี้ในวงกว้าง

มองไปข้างหน้า ระบบการเงินโลกมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับความเสี่ยงมากขึ้น โดยหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ธนาคารโลก (World Bank) และธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: BIS) มองว่า ความเสี่ยงด้านเสถียรภาพของระบบการเงินโลกจะมาจาก (1) เศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว (2) ภาวะการเงินโลกที่ยังตึงตัวจากทิศทางนโยบายธนาคารกลางหลักที่ยังปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อควบคุมปัญหาเงินเฟ้อให้ได้ (3) ความเปราะบางทางการเงินที่สะสมจากหนี้ที่เพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูงของภาครัฐและเอกชน (4) ราคาสินทรัพย์เสี่ยงที่มีความผันผวนสูง (5) ระบบการเงินโลกที่ซับซ้อนขึ้นจากบทบาทที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินที่ไม่มีธนาคารพาณิชย์ (non-bank)¹ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงในการปรับตัวของภาคธุรกิจในระยะต่อไป โดยปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน

ตลาดการเงินโลกที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างได้ จึงต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

สำหรับระบบการเงินไทยในปัจจุบันยังมีเสถียรภาพภายใต้เศรษฐกิจที่มีแนวโน้มฟื้นตัวได้ต่อเนื่อง ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) มีเงินกองทุนและเงินสำรองอยู่ในระดับสูงสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในระยะถัดไปได้ ธุรกิจประกันภัยมีฐานะการเงินมั่นคง ผลกระทบของโควิด 19 ต่อธุรกิจประกันวินาศภัยเริ่มคลี่คลายลง ตลาดการเงินยังสามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติแม้มีความผันผวนมากขึ้นตามทิศทางตลาดการเงินโลก

จากการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น พบว่าโอกาสที่ไทยจะเกิดเหตุการณ์คล้ายกรณีต่างประเทศ หรือโอกาสที่เหตุการณ์ดังกล่าวจะส่งผ่านความเสี่ยงมายังระบบการเงินไทยนั้นมีจำกัด เนื่องจากฐานะการเงินและการคลังเข้มแข็ง ระดับการก่อหนี้ในต่างประเทศของไทยอยู่ในระดับต่ำ เงินสำรองระหว่างประเทศของไทยเทียบกับหลายประเทศอยู่ในระดับสูง (รายละเอียดในภาคผนวก: ระบบการเงินไทย) ประกอบกับแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ช่วยลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันกับในต่างประเทศได้

ภายใต้ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินโลกที่สูงขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ร่วมกันติดตามและประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงข้างต้นต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของไทยอย่างใกล้ชิด รวมทั้งประเมินความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์จำลองต่าง ๆ เพื่อระบุจุดเปราะบางที่ควรให้ความสำคัญ รวมทั้งทบทวนความพร้อมของเครื่องมือทั้งเชิงป้องกันและเชิงแก้ไขในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินไทยตามหลักการ “จับควั่นให้ไว ดับไฟให้ทัน และป้องกันไม่ให้ลาม” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

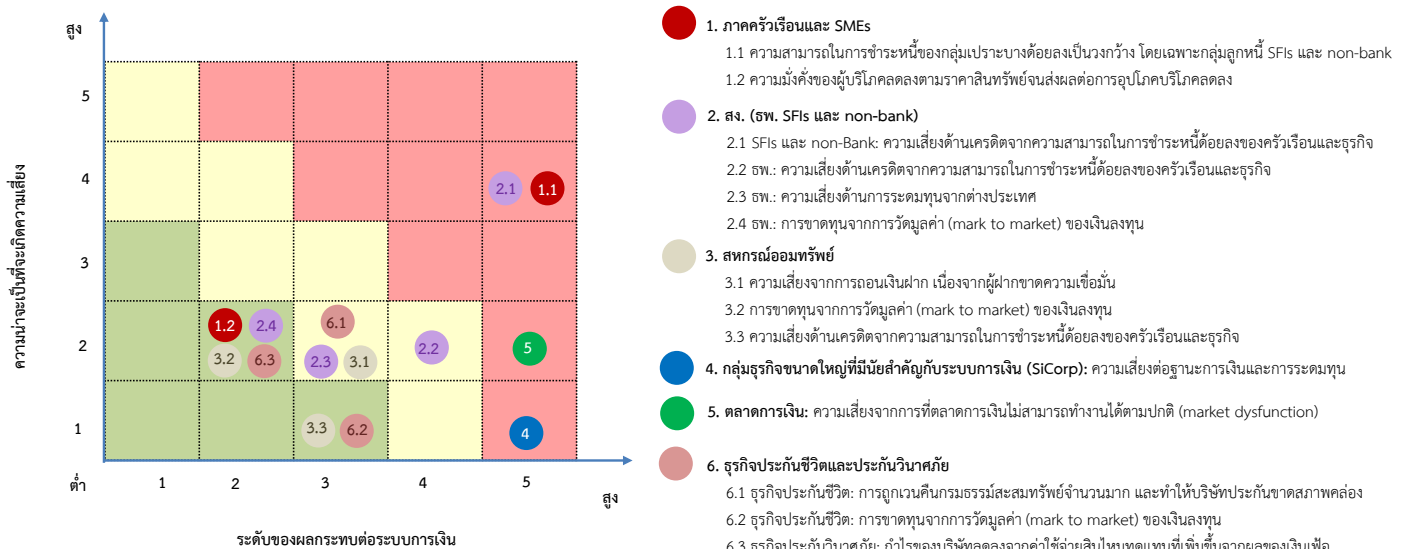
¹ non-bank ในที่นี้หมายถึง สถาบันการเงินที่ไม่มีธนาคารพาณิชย์ ซึ่งให้บริการทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ กองทุนรวม (mutual fund) กองทุนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผลตอบแทนสูง (hedge fund) กองทุนบำเหน็จบำนาญ เป็นต้น

(1) การประเมินความเสี่ยงเพื่อชี้เป้าจุดเปราะบางที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินภายใต้สถานการณ์จำลองกรณีเลวร้าย (hypothetical risk scenario)² ทั้งในมิติโอกาส และผลกระทบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้กำกับดูแลประเมินความพร้อมของมาตรการ รวมถึงสิ่งที่ควรผลักดันในการจัดการความเสี่ยงดังกล่าว ทั้งนี้ ความเสี่ยงที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทยในระยะข้างหน้ามี 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ (ภาพที่ 1 โชนสีแดง)

(i) ความสามารถในการชำระหนี้ของภาคครัวเรือนและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) บางกลุ่มที่อาจด้อยลง หากเศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย โดยภาคครัวเรือนไทยยังเปราะบางจากภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูงและค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นจากภาวะ

เงินเฟ้อ ขณะที่ SMEs ยังมีความเสี่ยง โดยเฉพาะในกลุ่มที่รายได้ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ เช่น ภาคการท่องเที่ยว และบริการ รวมถึงบางธุรกิจที่อ่อนไหวต่อต้นทุนที่สูงขึ้น เช่น ขนส่งสินค้า การค้า และวัสดุก่อสร้าง ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมา ธปท. ได้ออกมาตรการดูแลลูกหนี้กลุ่มเปราะบางอย่างต่อเนื่อง อาทิ มาตรการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ระยะยาวคลินิกแก้หนี้ และมหกรรมร่วมใจแก้หนี้ ซึ่งมีส่วนช่วยบรรเทาภาระของลูกหนี้ได้ระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องเร่งผลักดันมาตรการแก้หนี้ในลักษณะเฉพาะจุดให้ครอบคลุมและเข้าถึงลูกหนี้กลุ่มเปราะบางเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะลูกหนี้ที่ต้องติดตามคุณภาพอย่างใกล้ชิดของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs) และ non-bank ที่ให้บริการทางการเงินแก่ลูกหนี้อยู่ (รายละเอียดเพิ่มเติมบทที่ 2)

ภาพที่ 1: การประเมินความเสี่ยงที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทยในระยะข้างหน้า ภายใต้ hypothetical risk scenario: เศรษฐกิจโลกชะลอลงภายใต้ภาวะเงินเฟ้อสูง (global stagflation)

² กำหนดข้อสมมติ (1) เงินเฟ้อสหรัฐอเมริกาไม่ลดลงอย่างที่ธนาคารกลางสหรัฐ (FED) คาดการณ์ ส่งผลให้ในปี 2566 ต้องขึ้นดอกเบี้ยนโยบายไปที่ร้อยละ 6.0 เทียบกับค่ามัธยฐานของประมาณการอัตราดอกเบี้ย (dot plot) ที่ร้อยละ 4.8 (2) เศรษฐกิจโลกถดถอยรุนแรงจนถึงระดับหัตถ์ (IMF ประเมินโอกาสที่เศรษฐกิจโลกถดถอยในปี 2566 ไว้ที่ร้อยละ 10 โดยอ้างอิงจาก IMF (2022): “Global Financial Stability Report—Navigating the High-Inflation Environment”, Washington, DC, October.) เศรษฐกิจจีนชะลอตัวแรงจากนโยบาย zero-COVID และปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์ ค่าเงินดอลลาร์

สหรัฐอเมริกา (สรอ.) แข็งขึ้นต่อเนื่องเทียบกับค่าเงินของประเทศเกิดใหม่ (emerging markets) และ (3) ผลกระทบต่อไทย: เงินบาทอ่อนค่ามากกว่าเงินสกุลภูมิภาค (peer) และอ่อนลงจนเกิน 40 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. และเงินเฟ้อไทยไม่ลดลงตามที่คาดการณ์ไว้ จึงจำเป็นต้องปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายเร็วและแรง (aggressive hike) จนส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทของเศรษฐกิจไทย ผ่านช่องทางทางการเงินในประเทศ การลงทุนภาคเอกชน และความสามารถในการชำระหนี้ รวมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ที่ 20 ล้านคน ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของไทยปี 2566 มีแนวโน้มถดถอย

(ii) ความเสี่ยงจากการที่ตลาดการเงินไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ (market dysfunction) จนอาจกระทบผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน (สง.) กองทุนรวม ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจประกันภัย รวมทั้งเสถียรภาพระบบการเงินได้ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานกำกับดูแลทั้ง ธปท. สำนักงาน ก.ล.ต. และสำนักงาน คปภ. จึงร่วมกันติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและเตรียมความพร้อมในการดูแลให้ตลาดการเงินมีสภาพคล่องเพียงพอที่จะทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินได้ตามปกติแม้ในกรณีที่เกิดภาวะวิกฤต

(iii) การก่อกวนในระดับสูงและความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีนัยต่อระบบการเงิน (Significant Corporate: SiCorp)³ แม้ความเสี่ยงต่อฐานะทางการเงินของ SiCorp ในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำ แต่หากเกิดปัญหา อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงินเป็นวงกว้างได้ โดยให้ความสำคัญกับ (i) การติดตามความเสี่ยงด้านการผิดนัดชำระหนี้ที่อาจเกิดในต่างประเทศและอาจลุกลามมายังตลาดตราสารหนี้ไทย (cross default) (ii) ความเสี่ยงด้านการต่ออายุตราสารหนี้ โดยเฉพาะ SiCorp บางกลุ่มที่มีสัดส่วนตราสารหนี้ที่จะครบกำหนดในระยะ 1 – 2 ปีข้างหน้าในระดับสูง และ (iii) ความเสี่ยงจากการขยายธุรกิจออกนอกธุรกิจเดิมของกลุ่ม SiCorp ซึ่งอาจกระทบต่อฐานะการเงินของกลุ่มได้ พร้อมกับยกระดับการติดตามความเสี่ยงโดยใช้ตัวชี้วัดจากตลาดการเงินที่สามารถส่งสัญญาณความเสี่ยงการผิดนัดชำระหนี้ได้เร็วขึ้น รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมพร้อมแนวทางการแก้ไขกรณี SiCorp ประสบปัญหา เพื่อป้องกันการเกิดความเสี่ยงเชิงระบบ

ทั้งนี้ การดูแลความเสี่ยงทั้ง (ii) และ (iii) ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องที่ต้องร่วมกันติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและเตรียมมาตรการเพื่อดูแลให้ตลาดการเงินยังสามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดสรรทรัพยากรและมีสภาพคล่องเพียงพอที่จะทำหน้าที่ได้ปกติแม้ในภาวะวิกฤต รวมทั้งภาคเอกชนควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงจากการระดมทุนที่กระจุกตัวอยู่ในระยะสั้น ความผันผวนของราคาสินทรัพย์ รวมถึงความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนและสภาพคล่องในการระดมทุนจากต่างประเทศ

(2) การทดสอบภาวะวิกฤตระดับมหภาค (macro stress test) ภายใต RAM scenario⁴ พบว่าระบบการเงินไทย

ในภาพรวมมีสภาพคล่องเพียงพอและฐานะทางการเงินสามารถรองรับภาวะวิกฤตได้ ทั้งในกรณีที่เศรษฐกิจไทยต้องหดตัวอีกครั้งจากการระบาดของไวรัสครั้งใหม่และวิกฤตพลังงาน (adverse scenario) และในกรณีที่เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวช้าต่อเนื่อง (sluggish scenario) รวมทั้งได้ทดสอบภาวะวิกฤตแบบย้อนกลับ (reverse stress test) เพื่อประเมินสถานการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของ สง. ตลาดทุน และเสถียรภาพของระบบการเงิน รวมถึงระบุจุดเปราะบางและตัวชี้วัดความเสี่ยง ณ ระดับวิกฤตเพื่อติดตามความเสี่ยงและพิจารณามาตรการเชิงป้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับการทดสอบเบื้องต้นว่า ระบบการเงินไทยยังทนทานต่อการเกิดวิกฤต และสถานะของตัวชี้วัดความเสี่ยงในปัจจุบันยังอยู่ห่างจากระดับที่จะทำให้ ธพ. กองทุนรวม บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทประกันภัย ประสบปัญหาอย่างมีนัยสำคัญ (รายละเอียดเพิ่มเติมหัวข้อ 3.1)

(3) การพัฒนาเครื่องมือในการติดตามความเสี่ยงที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงิน (financial stability dashboard) ร่วมกันระหว่าง ธปท. สำนักงาน ก.ล.ต. และสำนักงาน คปภ. รายไตรมาส เพื่อ (1) ติดตามความเสี่ยงในระบบการเงินไทยในลักษณะมองไปข้างหน้าได้ดียิ่งขึ้น และ (2) ทำให้การประเมินแต่ละด้านเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งในมิติระดับความเสี่ยงและแนวทางในการจัดการความเสี่ยง โดยผลการประเมินระดับความเสี่ยงปี 2565 พบว่า “ระบบการเงินไทยปี 2565 มีเสถียรภาพและปรับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า สง. มีฐานะมั่นคงและเข้มแข็งความสามารถในการชำระหนี้ของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนปรับดีขึ้น แต่ยังคงติดตามความสามารถในการชำระหนี้ของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจที่ได้รับแรงกดดันจากค่าครองชีพและต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตลอดจนความผันผวนของตลาดการเงินโลกที่จะสูงขึ้นในระยะถัดไป” (รายละเอียดเพิ่มเติมแสดงในตารางที่ 1) นอกจากนี้ ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2565 ที่ผ่านมา ธปท. ได้เริ่มจัดทำรายงานเสถียรภาพระบบการเงินไทยรายไตรมาสดังเดิมที่เผยแพร่เฉพาะรายงานการประเมินเสถียรภาพระบบการเงินไทยประจำปี เพื่อให้สามารถสื่อสารผลการประเมินความเสี่ยงสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทยกับสาธารณชนได้ทันทั่วถึงยิ่งขึ้น (รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดาวน์โหลดจาก QR code)

รายงานเสถียรภาพระบบการเงินไทยรายไตรมาส

³ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีนัยต่อระบบการเงิน (SiCorp) หมายถึง กลุ่มธุรกิจที่มีมูลค่า (1) การใช้สินเชื่อกับ สง. และ (2) การออกตราสารหนี้ รวมสูงสุด 20 อันดับแรก ณ มกราคม 2565

⁴ RAM scenario มีข้อสมมติให้เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับการระบาดของโควิด 19 ระลอกใหม่และวิกฤตพลังงาน

ตารางที่ 1: การประเมินความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทยปี 2565

ภาคส่วนสำคัญ	ระดับความเสี่ยง*		ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทย
	2564	2565	
ธุรกิจขนาดใหญ่	M	M	ธุรกิจขนาดใหญ่มีฐานะการเงิน สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์ดี และยังคงระดมทุนได้ตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามบางภาคธุรกิจที่อ่อนไหวต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ขนส่งสินค้า และวัสดุก่อสร้าง
ธุรกิจ SMEs	H	H	ธุรกิจ SMEs แม้มีสัญญาณการฟื้นตัวของรายได้ และคุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้น แต่ฐานะการเงินยังเปราะบาง จึงต้องติดตามความต่อเนื่องของการฟื้นตัวและความสามารถในการชำระหนี้ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากต้นทุนที่เพิ่มขึ้น เช่น ขนส่งสินค้า การค้า และวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น
ภาคครัวเรือน	H	H	ภาคครัวเรือนยังสะสมความเปราะบางจากการหนี้และค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูงจากภาวะเงินเฟ้อ โดยเฉพาะครัวเรือนรายได้ต่ำที่รายได้ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ แม้ในภาพรวมฐานะการเงินของภาคครัวเรือนปรับตัวขึ้นเล็กน้อยและหนี้ครัวเรือนชะลอลงจากปีก่อน แต่ต้องติดตามคุณภาพสินเชื่อของลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ที่เร่งตัวขึ้น
ภาคต่างประเทศ	M	M	เสถียรภาพต่างประเทศยังเข้มแข็งจากเงินสำรองระหว่างประเทศที่อยู่ในระดับสูงเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ต่างประเทศระยะสั้น ขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวขึ้น
สหกรณ์ออมทรัพย์ (สอ.)	M	M	สอ. โดยรวมยังคงมีฐานะแข็งแกร่งและมีสภาพคล่องเพียงพอในการดำเนินการ แม้มีการกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้นแต่ระดับหนี้โดยรวมยังต่ำ ทั้งนี้ ต้องติดตาม สอ. บางแห่งที่อาจสะสมความเสี่ยงจากการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจได้รับผลกระทบรุนแรงเมื่อตลาดการเงินมีความผันผวนสูง
ภาคอสังหาริมทรัพย์	H	M	- ตลาดที่อยู่อาศัยฟื้นตัวตามภาวะเศรษฐกิจและมาตรการสนับสนุนของภาครัฐ แม้จะมีปัจจัยเสี่ยงจากทิศทางอัตราดอกเบี้ยขาขึ้น และราคาบ้านที่ปรับสูงขึ้นตามราคาวัสดุก่อสร้าง ซึ่งอาจกระทบอุปสงค์ที่อยู่อาศัยในระยะข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามการฟื้นตัวของผู้ประกอบการรายเล็กอย่างต่อเนื่อง - ตลาดอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ ในส่วนของอาคารสำนักงานมีแนวโน้มที่จะประสบภาวะอุปทานส่วนเกินใน 1 – 2 ปีข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวต่อเนื่อง ผลต่อเสถียรภาพระบบการเงินมีจำกัด เนื่องจากผู้ประกอบการโครงการที่มีความเสี่ยงมีความเชื่อมโยงกับระบบการเงินต่ำ (รายละเอียดในภาคผนวก: บทความที่ 1)
ตลาดการเงิน	M	M	ตลาดการเงินยังสามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ แต่อาจต้องติดตามความผันผวนในตลาดการเงินที่เพิ่มขึ้นจากเศรษฐกิจโลกที่มีความไม่แน่นอนสูง ภาวะการเงินโลกที่ตึงตัว และสภาพคล่องในระบบการเงินโลกที่ลดลง
ธนาคารพาณิชย์	M	M	ระบบ ธพ. เข้มแข็ง เงินกองทุน เงินสำรองและสภาพคล่องอยู่ในระดับสูง ขณะที่ผลประกอบการปรับตัวขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าจากการเติบโตของสินเชื่อ ทำให้รายได้ดอกเบี้ยสุทธิเพิ่มขึ้น ประกอบกับค่าใช้จ่ายกันสำรองปรับลดลง คุณภาพสินเชื่อทรงตัว ส่วนหนึ่งจากการปรับโครงสร้างหนี้และการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามลูกหนี้บางกลุ่มที่ยังเปราะบางเนื่องจากอาจได้รับผลกระทบจากต้นทุนและค่าครองชีพที่ปรับสูงขึ้น ขณะที่รายได้ของลูกหนี้บางกลุ่มยังฟื้นตัวไม่เต็มที่
สินทรัพย์ดิจิทัล	M	M	ความเสี่ยงและนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทยโดยรวมจำกัด เนื่องจากจำนวนบัญชีที่มีการซื้อขาย (active account) และปริมาณการซื้อขายของนักลงทุนรายย่อยลดลงต่อเนื่อง ขณะที่ สง. สามารถทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องได้อย่างจำกัดภายใต้การกำกับดูแล แต่ต้องติดตามพฤติกรรมการลงทุนที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง เพราะตลาดยังผันผวนสูงและได้รับความสนใจในวงกว้างทั้งจากนักลงทุนรายใหญ่และภาคธุรกิจ
ภาคประกันภัย	M	M	ธุรกิจประกันภัยมีฐานะการเงินมั่นคง แม้ในช่วงครึ่งปีแรกบริษัทประกันวินาศภัยบางแห่งประสบผลขาดทุนอย่างรุนแรงจากการรับประกันภัยโควิด 19 แบบ เจอ-จ่าย-จบ ตามจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงไตรมาสแรกของปี 2565 แต่ขณะนี้สถานการณ์เริ่มคลี่คลายและกลับสู่ภาวะปกติ

หมายเหตุ: * ระดับความเสี่ยง แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ L (low) ความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ ติดตามความเสี่ยงเป็นระยะ, M (medium) ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ติดตามพัฒนาการความเสี่ยงอย่างใกล้ชิด, H (high) ความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง เตรียมพร้อมแนวทางหรือมาตรการดูแลเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และ E (extremely high) ความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการเงินควรพิจารณามาตรการเพื่อลดความเสี่ยงหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น

บทที่ 2: เสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ

2.1 การประเมินเสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ และผลกระทบจากการปรับนโยบายการเงินสู่ระดับปกติ (policy normalization)

เสถียรภาพโดยรวมของภาคครัวเรือนและธุรกิจปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน โดยเสถียรภาพภาคครัวเรือนได้รับอานิสงส์จากภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว แต่ยังคงเปราะบางจากภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูง โดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ณ ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 86.8 ปรับลดลงจากสิ้นปี 2564 ทั้งนี้ หนี้ครัวเรือนจะลดลงเกือบทุกประเภท ยกเว้นสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน

เสถียรภาพภาคธุรกิจปรับตัวดีขึ้นเช่นกัน โดยสัดส่วนหนี้สินภาคธุรกิจต่อ GDP ณ ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 77.1 ซึ่งลดลงจากสิ้นปีก่อน โดยธุรกิจขนาดใหญ่มีสภาพคล่องและฐานะการเงินอยู่ในเกณฑ์ดี สะท้อนจากความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ปรับตัวขึ้น รวมถึงการระดมทุนเพิ่มผ่านทั้งสินเชื่อและตราสารหนี้เพื่อการลงทุนตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับ SiCorp ที่ในภาพรวมยังมีสภาพคล่องส่วนเกินเพียงพอในการชำระหนี้ ฐานะการเงินแข็งแกร่งและระดมทุนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง⁵ เพื่อลงทุนโครงการใหม่และการได้ประโยชน์จากต้นทุนทางการเงินที่ยังอยู่ในระดับต่ำก่อนการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย อย่างไรก็ตาม ยังมีธุรกิจขนาดใหญ่และ SiCorp บางกลุ่มที่ยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่จากโควิด 19 ได้แก่ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การก่อสร้าง สำหรับธุรกิจ SMEs แม้มีสัญญาณการฟื้นตัวของรายได้ แต่ฐานะการเงินยังเปราะบาง โดยการขยายตัวของสินเชื่อ SMEs มาจากมาตรการสินเชื่อฟื้นฟูเป็นสำคัญ

ด้านคุณภาพสินเชื่อของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจปรับตัวขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจและการบริหารจัดการหนี้ของ ธพ. แต่ยังคงเฝ้าระวังความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง และ SMEs ที่

รายได้ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ เช่น กลุ่มครัวเรือนรายได้น้อย กลุ่มอาชีพอิสระ กลุ่มลูกหนี้เกษตรกรของ SFIs ลูกจ้าง และ SMEs ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และภาคบริการ

ทั้งนี้ แม้แนวโน้มเศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัวต่อเนื่อง แต่การฟื้นตัวยังไม่ทั่วถึง (K-shaped) อีกทั้งในช่วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับเงินเฟ้อที่สูงขึ้นจากปัญหาด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครน รวมถึงความเสี่ยงจากแนวโน้มการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายทั้งของประเทศเศรษฐกิจหลักและไทย ตลอดจนความผันผวนในตลาดการเงินโลกที่กระทบต่อเนื่องมายังตลาดการเงินไทย อย่างไรก็ตาม การปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายของ ธพ. จะดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้สอดคล้องกับการฟื้นตัว ทำให้ผลของการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและภาคธุรกิจ⁶ คาดว่ามีจำกัด โดยจะสามารถรองรับภาระดอกเบี้ยจ่ายที่ทยอยสูงขึ้นได้จากแนวโน้มของรายได้และการจ้างงานที่ปรับตัวขึ้น กอปรกับหนี้ภาคครัวเรือนมากกว่าร้อยละ 60 เป็นสินเชื่อที่ได้รับอัตราดอกเบี้ยคงที่ (fixed rate) อาทิ สินเชื่อเช่าซื้อรถ บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล หรือได้รับอัตราดอกเบี้ยลอยตัว แต่ สง. กำหนดค่างวดไว้ก่อนแล้ว (floating rate-fixed installment) ได้แก่ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และสินเชื่อที่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักประกัน ซึ่งคำนวณค่างวดไว้รองรับการปรับเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยแล้วบางส่วน ทั้งนี้ แม้อัตราดอกเบี้ยนโยบายจะทำให้ลูกหนี้บางประเภทมีภาระดอกเบี้ยจ่ายสูงขึ้น แต่เทียบกับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแล้ว ถือว่าน้อยกว่าผลของเงินเฟ้อที่จะลดทอนกำลังซื้อของประชาชน กล่าวคือ หากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ภาระดอกเบี้ยของครัวเรือนที่มีหนี้โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 เทียบกับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นจากเงินเฟ้อที่ร้อยละ 3.6 ซึ่งสูงกว่าผลของการขึ้นอัตราดอกเบี้ยกว่า 7 เท่า ในขณะที่ภาคธุรกิจคาดว่าผลต่อต้นทุนทางการเงินจะ

⁵ ณ ไตรมาสที่ 2 ปี 2565 มียอดคงค้างการกู้ยืมเท่ากับ 5.1 ล้านล้านบาท (ขยายตัวร้อยละ 11.6 จากระยะเดียวกันปีก่อน) ประกอบด้วยสินเชื่อจาก ธพ. และ SFIs 2.5 ล้านล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 47 ของยอดคงค้างสินเชื่อธุรกิจ วงเงินมากกว่า 500 ล้านบาท) และจากการออกตราสารหนี้ 2.6 ล้านล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 64 ของตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน)

⁶ ประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและธุรกิจในระยะเวลา 2 ปี (2565 – 2566) โดยพิจารณาผลกระทบด้านรายได้ภายใต้ข้อสมมติที่ GDP ปี

2565 และ 2566 ขยายตัวร้อยละ 3.3 และ 4.2 จากระยะเดียวกันปีก่อน (รายได้ภาคครัวเรือนพิจารณาแยกตามระดับรายได้ต่ำ ปานกลาง และสูง และรายได้ภาคธุรกิจ พิจารณาแยกตามประเภทธุรกิจ) ขณะที่ผลกระทบด้านรายจ่ายพิจารณาต้นทุนและค่าครองชีพที่สูงขึ้นภายใต้ข้อสมมติที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปี 2565 และ 2566 ขยายตัวร้อยละ 6.2 และ 2.5 จากระยะเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ รวมถึงพิจารณาดอกเบี้ยจ่ายที่เพิ่มขึ้นตามการปรับขึ้นของอัตราดอกเบี้ยนโยบาย

เพิ่มขึ้นจำกัด เนื่องจากคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 2 – 4 ของต้นทุนทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามกลุ่มเปราะบางที่มีความอ่อนไหวต่อการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายและเงินเฟ้อมากกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนรายได้ต่ำที่รายได้ยังพัวตัวไม่เต็มที่ โดยบางส่วนเป็นลูกหนี้ของ SFIs ซึ่งหนี้ส่วนใหญ่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว หรือมีการคำนวณค่าวงจรรองรับการปรับเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยไม่มาก รวมถึง SMEs บางกลุ่มที่พัวตัวได้ช้า และ/หรืออ่อนไหวกับการปรับขึ้นของต้นทุนพลังงานและค่าใช้จ่าย ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ขนส่ง ปีโตรเลียม ปีโตรเคมี การค้าและวัสดุก่อสร้าง โดย ธปท. ยังคงมาตรการช่วยเหลือทางการเงินสำหรับลูกหนี้กลุ่มเปราะบาง และพร้อมปรับให้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป

2.2 มาตรการทางการเงินในการดูแลเสถียรภาพครัวเรือนและธุรกิจ

ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจไทยที่พัวตัวชัดเจนขึ้น ภาคธุรกิจและครัวเรือนส่วนใหญ่ รวมถึง สก. มีความเข้มแข็ง ทำให้การดำเนินมาตรการช่วยเหลือทางการเงินที่ส่งผลเป็นวงกว้าง (broad-based) มีความจำเป็นลดลง เนื่องจากหากคงไว้นานเกินไปจะบิดเบือนกลไกการทำงานและส่งผลข้างเคียงต่อระบบการเงิน รวมทั้งลดทอนประสิทธิภาพของระบบ สก. ในระยะยาวได้ ดังนั้น ธปท. จึงทยอยปรับมาตรการกลับสู่ภาวะปกติอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจและทิศทางอัตราดอกเบี้ย ได้แก่ (1) ยุติการเปิดรับการขอความช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อรักษาสภาพคล่องของการระดมทุนในตลาดตราสารหนี้ (Corporate Bond Stabilization Fund: BSF) หลังวันที่ 31 ธันวาคม 2565 เป็นต้นไป (2) ไม่ขยายระยะเวลาการผ่อนคลายเป็นหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (มาตรการ LTV) ที่สิ้นสุดสิ้นปี 2565 (รายละเอียดในภาคผนวก: บทความที่ 2) ทั้งนี้ เพื่อให้นโยบายในภาพรวมได้ประสิทธิภาพสูงสุด และไม่ทิ้งผลข้างเคียงให้กับระบบการเงินโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ภายใต้การพัวตัวทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ทั่วถึง ประกอบกับแรงกดดันจากเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย มาตรการช่วยเหลือทางการเงินแบบเฉพาะจุด (targeted measure) จึงยังมีความจำเป็นเพื่อดูแลลูกหนี้กลุ่มเปราะบาง โดยมีการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้

(1) ผลักดันมาตรการเฉพาะจุดที่ยังมีผลอยู่ทั้งการแก้หนี้เดิมผ่านมาตรการหลัก คือ มาตรการแก้หนี้ระยะยาว 3 กันยายน 2564 ซึ่งยังมีผลจนถึงสิ้นปี 2566 และโครงการพักทรัพย์ พักหนี้ ที่มีผลถึงวันที่ 9 เมษายน 2566 การเติมเงินใหม่อย่างมาตรการสินเชื่อพัวตัวที่ยังมีผลถึงวันที่ 9 เมษายน 2566 ตลอดจนช่องทางเสริมให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีปัญหาการชำระหนี้ เช่น คลินิกแก้หนี้ โครงการไกล่เกลี่ยหนี้ โครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามาตรการส่วนใหญ่มีผลบังคับใช้ถึงปี 2566 สอดคล้องกับแนวโน้มเศรษฐกิจที่คาดว่าจะพัวตัวชัดเจนขึ้น โดย ธปท. พร้อมปรับเปลี่ยนมาตรการให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์และบริบทของลูกหนี้ (รายละเอียดตามตารางที่ 2)

(2) เพิ่มมาตรการเพื่อดูแลลูกหนี้รายย่อยกลุ่มเปราะบางให้ตรงกับปัญหาของลูกหนี้ โดยเฉพาะลูกหนี้ในกลุ่มสินเชื่อที่ไม่มีหลักประกัน ซึ่งได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ยังกลับมาไม่เต็มที่ และค่าครองชีพที่สูงขึ้น โดยกลุ่มที่ยังไม่เป็นหนี้เสีย ให้คงการลดอัตราการผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำที่ร้อยละ 5 ถึงปี 2566 และคงการขยายระยะเวลาชำระหนี้ของสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลที่ 12 เดือนออกไปอีก 1 ปี ถึงปี 2566 ส่วนกลุ่มที่เป็นหนี้เสีย ได้ปรับปรุงโปรแกรมการจ่ายหนี้ของคลินิกแก้หนี้ โดยเพิ่มทางเลือกการผ่อนชำระเพื่อให้ลูกหนี้ที่ยังมีกำลังชำระสามารถจ่ายหนี้ได้เร็วขึ้น ซึ่งลูกหนี้ที่เลือกแผนการชำระหนี้ที่มีระยะเวลาสั้น จะได้รับดอกเบี้ยที่ผ่อนปรนขึ้น รวมทั้ง ธปท. และกระทรวงการคลังได้ร่วมกันจัดงานมหกรรมร่วมใจแก้หนี้ มีหนี้ต้องแก้ไข เริ่มต้นใหม่อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ได้แก้หนี้อย่างเป็นธรรม ซึ่งมี สก. ผู้ให้บริการทางการเงินภาคเอกชนและภาครัฐกว่า 60 แห่ง ครอบคลุมหนี้บัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคล เช่าซื้อรถยนต์และจักรยานยนต์ จำนำทะเบียนรถ ที่อยู่อาศัย นาโนไฟแนนซ์ สินเชื่อการเกษตร สินเชื่อธุรกิจ หนี้ค่าประกันชุดเซย์ของบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) หนี้ที่โอนไปบริษัทบริหารสินทรัพย์ และสินเชื่อของผู้ให้บริการทางการเงินภาครัฐ ตั้งแต่วันที่ 26 กันยายน 2565 – 31 มกราคม 2566 เพื่อให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากกับดักหนี้ได้อย่างยั่งยืน

นอกเหนือจากมาตรการแก้ไขปัญหาการชำระหนี้และเสริมสภาพคล่องแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 แล้ว การระบาดของโควิด 19 ที่ยาวนานและกระทบเป็นวงกว้างได้เร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่บริบทโลกใหม่ (new normal) ซึ่งอาจกระทบความสามารถในการ

แข่งขันของธุรกิจและเศรษฐกิจไทยในระยะยาว ดังนั้นการยกระดับมาตรการทางการเงินที่เอื้อต่อการปรับตัวและเพิ่มความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้กับลูกหนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2565 ธปท. และกระทรวงการคลังได้ออกมาตรการสินเชื่อเพื่อการปรับตัว (SMEs transformation loans) ภายใต้ พ.ร.ก. ฟื้นฟู โดยเป็นการปรับเงื่อนไขของมาตรการสินเชื่อฟื้นฟูระยะที่ 2 เพื่อสนับสนุนวงเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้เหมาะสมแก่ SMEs ในการส่งเสริมศักยภาพธุรกิจ ทั้งในด้านดิจิทัล เทคโนโลยี นวัตกรรมแห่งโลกอนาคต และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับการดูแลความเสี่ยงจาก SiCorp ที่มีต่อระบบการเงินไทย ธปท. และผู้กำกับดูแลที่เกี่ยวข้องเน้นจำกัดความเสี่ยงและดูแลผลกระทบต่อระบบการเงิน

โดยอยู่ระหว่างการเตรียมพร้อมทั้งมาตรการทั้งในเชิงป้องกันและมาตรการเชิงแก้ไข เช่น การดูแลความเสี่ยงด้านการกระจุกตัวของการทำธุรกรรม (concentration limit) เพื่อจำกัดความเสี่ยงจากการลงทุนใน SiCorp ซึ่งมีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลครอบคลุมตัวกลางทางการเงินที่มีบทบาทสำคัญเกือบทั้งหมดแล้ว ประกอบด้วย ธพ. SFls บริษัทประกัน กองทุนรวม ยกเว้นแต่เพียงสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อดูแลให้ระบบการเงินสามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ เนื่องจากหาก SiCorp ประสบปัญหาจะเกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยผู้กำกับดูแลที่เกี่ยวข้องจะมีการทดสอบความเข้มแข็งของระบบการเงินกรณี SiCorp ประสบปัญหา เพื่อประเมินความเพียงพอของมาตรการและกระบวนการกำกับดูแล SiCorp ให้ครอบคลุมและรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ตารางที่ 2: ความคืบหน้ามาตรการช่วยเหลือทางการเงินเพื่อดูแลลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19

มาตรการ	ความคืบหน้าการช่วยเหลือ
1. การแก้หนี้เดิม	
1.1 มาตรการการแก้หนี้ระยะยาว 3 กันยายน 2564 (ข้อมูล ณ 30 กันยายน 2565)	ลูกหนี้ที่อยู่ภายใต้มาตรการปรับโครงสร้างหนี้ทั้งหมด (รวมมาตรการแก้หนี้ระยะยาว) จำนวน 3.83 ล้านบัญชี ยอดหนี้ 2.98 ล้านล้านบาท (รวม ธพ. SFls และ non-bank) ทั้งนี้ ผลการประเมินการปรับโครงสร้างหนี้สินเชื่อธุรกิจ SMEs ของ ธพ. ในช่วงโควิด 19 สามารถดูเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก: บทความที่ 3
1.2 พักทรัพย์ พักหนี้ (ข้อมูล ณ 19 ธันวาคม 2565)	ลูกหนี้ 406 ราย ยอดหนี้ 5.73 หมื่นล้านบาท โดยกว่าร้อยละ 57 อยู่ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว
2. การเติมเงินใหม่ / เพิ่มสภาพคล่อง	
สินเชื่อฟื้นฟู (ข้อมูล ณ 19 ธันวาคม 2565)	อนุมัติสินเชื่อฟื้นฟู 2.05 แสนล้านบาท ครอบคลุมลูกหนี้กว่า 5.87 หมื่นราย คิดเป็นร้อยละ 82 ของวงเงินสินเชื่อฟื้นฟูทั้งหมด 2.50 แสนล้านบาท
3. ช่องทางเสริมในการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่มีปัญหาการชำระหนี้	
3.1 คลินิกแก้หนี้ (ข้อมูล ณ 30 พฤศจิกายน 2565)	ลูกหนี้ที่เข้าโครงการและได้รับความช่วยเหลือสะสม 9.92 หมื่นบัญชี อัตราการแก้หนี้สำเร็จร้อยละ 85
3.2 มหกรรมไกล่เกลี่ยหนี้ (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2564)	ลูกหนี้เข้ามหกรรมไกล่เกลี่ยหนี้บัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคลและเช่าซื้อ 231,795 บัญชี อัตราการแก้หนี้สำเร็จร้อยละ 72
3.3 มหกรรมร่วมใจแก้หนี้ มีหนี้ต้องแก้ไข เริ่มต้นใหม่อย่างยั่งยืน (ข้อมูล ณ 19 ธันวาคม 2565)	ลูกหนี้เข้ามหกรรมร่วมใจแก้หนี้ 175,308 ราย จำนวนรายการสะสม 384,328 รายการ
3.4 โครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน (ข้อมูล ณ 31 ตุลาคม 2565)	มีลูกหนี้ขอรับคำปรึกษาแล้ว 5,999 ราย

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

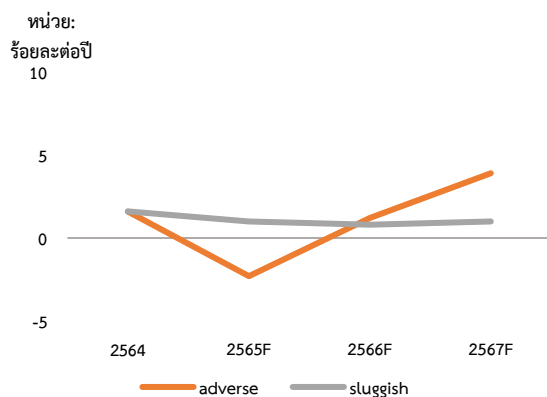
บทที่ 3: เสถียรภาพภาคการเงิน

3.1 ภาคสถาบันการเงิน

ระบบ สง. ไทยโดยรวมมีเสถียรภาพ เงินกองทุนและเงินสำรองอยู่ในระดับสูง และสามารถกระจายสภาพคล่องเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้ต่อเนื่อง ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจประกันภัยโดยรวมมีฐานะการเงินมั่นคง แม้บริษัทประกันวินาศภัยบางแห่งได้รับผลกระทบจากการรับประกันภัยโควิดแบบเจอ-จ่าย-จบ แต่ขณะนี้สถานการณ์คลี่คลาย โดยกรมธรรม์ส่วนใหญ่หมดอายุ รวมทั้งได้มีมาตรการกำกับดูแลอย่างเข้มข้นแล้ว

อย่างไรก็ตาม ภายใต้ความไม่แน่นอนในระยะข้างหน้า ทำให้เศรษฐกิจโลกยังเผชิญกับความเสี่ยงสูง ซึ่งอาจลุกลามมายังระบบ สง. ไทย ดังนั้น ธพท. สำนักงาน ก.ล.ต. และสำนักงาน คปภ. ได้จัดทำ การทดสอบภาวะวิกฤต (stress test) ภายใต้ RAM scenario เพื่อประเมินความเพียงพอของเงินกองทุนและสภาพคล่องภายใต้สถานการณ์จำลองที่เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบรุนแรง (adverse scenario) และเศรษฐกิจไทยอาจได้รับผลกระทบยาวออกไปหลายปี (sluggish scenario) โดยมีข้อสมมติว่า (1) การแพร่ระบาดของโควิด 19 ยืดเยื้อ (2) ปัญหาด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครน ส่งผลให้ราคาพลังงาน สินค้าโภคภัณฑ์ อัตราเงินเฟ้อ และต้นทุนการผลิตปรับเพิ่มขึ้น และ (3) ตลาดการเงินและตลาดทุนมีความผันผวนสูงจากเงินเฟ้อที่ปรับสูงขึ้น และการดำเนินนโยบายประเทศเศรษฐกิจหลักแตกต่างกันมาก (policy divergence) (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2: ข้อสมมติอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย สำหรับการทดสอบ stress test

หมายเหตุ : F คือข้อมูลประมาณการ
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ ธพท. สำนักงาน ก.ล.ต. และสำนักงาน คปภ. ได้เพิ่มเติมการจัดทำการทดสอบภาวะวิกฤตแบบย้อนกลับ (reverse stress test) เพื่อประเมินสถานการณ์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางฐานะของ ธพ. ธุรกิจตลาดทุน และธุรกิจประกันภัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้กำกับดูแลระบุจุดเปราะบางที่มีนัยต่อเสถียรภาพระบบการเงินและพิจารณามาตรการเชิงป้องกันในการดูแลความเสี่ยงได้ตรงจุด เช่น การระบุระดับการเร่งขึ้นของอัตราเงินเฟ้อที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้และคุณภาพสินเชื่อที่ด้อยลงจนกระทบต่อความมั่นคงทางฐานะของ สง. หรือระดับการเพิ่มขึ้นของส่วนต่างอัตราผลตอบแทนของตราสารหนี้ ทำให้กระทบต่อมูลค่าของตราสารหนี้และผลตอบแทนของกองทุนรวมตราสารหนี้

3.1.1 ระบบธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

ระบบ ธพ. มีความเข้มแข็ง เงินกองทุนเงินสำรองและสภาพคล่องอยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 3) โดยผลการดำเนินงานของ ธพ. ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2565 ปรับดีขึ้นจากช่วงเดียวกันปีก่อนจากการขยายตัวของสินเชื่อ (สินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่และสินเชื่อรายย่อย) กอปรกับการกันสำรองลดลง ภายหลังที่มีสำรองระดับสูงตลอดช่วงโควิด 19 ด้านคุณภาพสินเชื่อที่จัดชั้นด้อยคุณภาพ (NPL ratio) ของ ธพ. ปรับลดลง ซึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการคุณภาพหนี้ ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานทั้งปี 2565 คาดว่าจะปรับดีขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยหลักจากรายได้ดอกเบี้ยสุทธิที่เพิ่มขึ้นตามการเติบโตอย่างต่อเนื่องของสินเชื่อ รวมทั้งได้ปัจจัยบวกจากทิศทางอัตราดอกเบี้ยขาขึ้น โดยยังต้องติดตามคุณภาพสินเชื่อของลูกค้า SMEs และรายย่อยบางกลุ่มที่รายได้ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากต้นทุนและค่าครองชีพที่ปรับสูงขึ้น (รายละเอียดผลการดำเนินงานระบบ ธพ. สามารถดาวน์โหลดได้จาก QR code)

รายงานผลการดำเนินงานของ ธพ. ไทย

สำหรับ SFIs แม้ส่วนหนึ่งจะเป็นสินเชื่อนโยบายรัฐ แต่ยังคงติดตามคุณภาพสินเชื่อของลูกค้าอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้เกษตรกร ลูกหนี้รายย่อยในพอร์ตสินเชื่อที่อยู่อาศัย และสินเชื่อส่วนบุคคล เนื่องจากเป็นลูกหนี้ที่ความสามารถในการชำระหนี้อาจด้อยลงภายใต้ภาวะค่าครองชีพและอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น รวมทั้งรายได้ที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่

ตารางที่ 3: ความมั่นคงด้านฐานะและสภาพคล่องของ ธพ. ไทย

อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (BIS ratio)	19.2	ทรงตัวในระดับสูง*
อัตราส่วนเงินสำรองที่มีอยู่ต่อ NPL (NPL coverage ratio)	171.6	ภาพรวม ธพ. ยังคงสำรองต่อเนื่อง เพื่อรองรับแนวโน้มคุณภาพสินเชื่อในระยะต่อไป
อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องเพื่อรองรับกระแสเงินสดที่อาจไหลออกในภาวะวิกฤต (liquidity coverage ratio)	186.5	เกินกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ**
อัตราส่วนสินเชื่อต่อเงินรับฝาก (L/D ratio)	94.5	สินเชื่อขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าเงินฝาก

หมายเหตุ : * เกณฑ์ขั้นต่ำอยู่ที่ 11% (ธนาคารพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบ (D-SIBs) 12%) และ ** เกณฑ์ขั้นต่ำที่ 100%

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (ข้อมูล ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2565)

ทั้งนี้ ภายใต้เศรษฐกิจที่กำลังฟื้นตัว สง. มีความแข็งแกร่ง มีเงินกองทุน สภาพคล่อง และเงินสำรองเพียงพอรองรับความเสี่ยงในระยะข้างหน้า การดำเนินมาตรการเพื่อรักษาเสถียรภาพ สง. ในช่วงการระบาดโควิด 19 ที่ผ่านมานานเกินไปจะส่งผลข้างเคียงต่อระบบการเงิน บิดเบือนกลไกการทำงานและลดทอนประสิทธิภาพของระบบ สง. ในระยะยาวได้ ดังนั้น ธพ. จึงทยอยปรับมาตรการทางการเงินกลับสู่ระดับปกติ ดังนี้

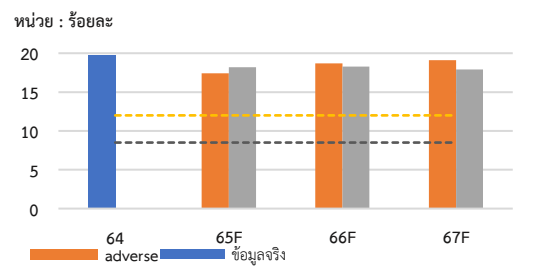
(1) ยกเลิกการจำกัดอัตราจ่ายเงินปันผลของ สง. ที่จำกัดอัตราการจ่ายไม่เกินร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิประจำปี เพื่อดูแลเสถียรภาพของ สง. ในช่วงระบาดโควิด 19 เนื่องจากผลการทดสอบระดับเงินกองทุนภายใต้ภาวะวิกฤต (stress test) ซึ่งระบบ ธพ. มีความแข็งแกร่ง มีเงินกองทุนและเงินสำรองเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงในระยะข้างหน้า สอดคล้องกับทิศทางการกำกับดูแลในต่างประเทศส่วนใหญ่ ซึ่งยกเลิกนโยบายดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ ยังให้ สง. ยึดหลักความระมัดระวัง โดยพิจารณาอัตราการจ่ายเงินปันผลให้สอดคล้องกับฐานะผลการดำเนินงานและความเสี่ยงในระยะข้างหน้า

(2) ปรับอัตราเงินนำส่งเข้ากองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน (FIDF) กลับสู่ระดับปกติที่ร้อยละ 0.46 ต่อปี ตั้งแต่ต้นปี 2566 จากที่เคยปรับลดลงเหลือร้อยละ 0.23 ต่อปี เพื่อให้ สง. ส่งผ่านต้นทุนที่ลดลงไปช่วยเหลือลูกหนี้ในรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 โดยการให้ สง. กลับมานำส่งเงินเข้า FIDF ในอัตราเดิมนี้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจซึ่งการที่ สง. ยังมีฐานะเข้มแข็ง ก็จะสามารถสนับสนุนการฟื้นตัวของลูกหนี้ในระยะต่อไปได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาการลดเงินนำส่ง FIDF และยังคงช่วยให้หนี้ของ FIDF ทยอยลดลงตามเป้าหมาย ไม่สร้างภาระต่อระบบเศรษฐกิจและการเงินโดยไม่จำเป็นในระยะยาว ทั้งนี้ พบว่า สง.

ส่วนใหญ่ยังระมัดระวังในการส่งผ่านต้นทุน เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนและภาคธุรกิจ (รายละเอียดในภาคผนวก: บทความที่ 4)

นอกจากนี้ ธพ. ประเมินโอกาสที่จะเกิดปัญหาผิวน้ำชำระหนี้จำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว (cliff effect) เพื่อเตรียมพร้อมมาตรการดูแลเสถียรภาพ สง. ได้ตรงจุด ทั้งในกรณีที่ (1) มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ทยอยหมดลง ซึ่งพบว่าโอกาสที่จะเกิดปัญหาข้างต้นอยู่ในระดับต่ำ (2) กรณีภาวะวิกฤต โดยทดสอบผ่านแบบจำลอง macro stress test และ supervisory stress test พบว่า ระบบ ธพ. ไทยในภาพรวมมีฐานะทางการเงินที่สามารถรองรับภาวะวิกฤต โดยมีเงินกองทุนอยู่สูงกว่าระดับที่ทางการกำหนด (ภาพที่ 3) และมีสภาพคล่องเพียงพอรองรับภาวะวิกฤตภายใน 30 วัน ทั้งภายใต้สถานการณ์จำลอง sluggish และ adverse ตลอดปีประมาณการ 2565 – 2567 รวมทั้ง (3) การทดสอบภาวะวิกฤตแบบย้อนกลับ ภายใต้การเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อที่กระทบต่อต้นทุนและค่าใช้จ่ายของภาคธุรกิจและครัวเรือน พบว่า อัตราเงินเฟ้อต้องปรับเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงในปีแรกและสูงต่อเนื่องในปีที่ 2 จึงมีโอกาสทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและธุรกิจด้อยลงจนส่งผลกระทบต่อระดับเงินกองทุนของ ธพ. ซึ่งระดับเงินเฟ้อดังกล่าวยังห่างจากระดับปัจจุบันค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ธพ. และ SFIs อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือทดสอบภาวะวิกฤตให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของระบบ ธพ. เพื่อยกระดับการกำกับดูแล SFIs ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในระยะถัดไป

ภาพที่ 3: BIS ratio จากผลการทดสอบภาวะวิกฤต

--- เกณฑ์เงินกองทุนขั้นต่ำต่อสินทรัพย์เสี่ยง 8.5%
 - - - - - เกณฑ์เงินกองทุนตามที่กฎหมายกำหนด D-SIBs 12% และ ธพ. อื่น 11%

หมายเหตุ : F คือข้อมูลประมาณการ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ แม้ สง. จะมีฐานะการเงินและสภาพคล่องเพียงพอรองรับภาวะวิกฤต แต่ภายใต้ความไม่แน่นอนที่ยังมีอยู่ เพื่อดูแลให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ต่อเนื่อง และเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับ สง. ในการรองรับการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่อาจทยอยเพิ่มขึ้นในระยะถัดไป จึงมีมาตรการส่งเสริมให้ สง. และบริษัทบริหารสินทรัพย์ สามารถร่วมลงทุนในกิจการร่วมทุน (joint venture) ได้ในระยะเวลาที่กำหนดภายในปี 2567 ซึ่งจะช่วยให้ สง. สามารถบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของบริษัทบริหารสินทรัพย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และด้วยกลไกการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่จะดำเนินต่อเนื่องให้แก่ลูกหนี้ จะส่งผลให้ลูกหนี้ยังมีโอกาสได้รับความช่วยเหลือและไม่ถูกเร่งรัดให้จำหน่ายทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในราคาต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจยังดำเนินต่อเนื่องไปได้

3.1.2 ธุรกิจประกันภัย

ภาวะเศรษฐกิจไทยที่เริ่มกลับมาฟื้นตัวในปีนี้ ทำให้ธุรกิจประกันภัยในภาพรวมมีแนวโน้มกลับมาเติบโตอีกครั้ง โดยคาดว่าจะเติบโตประมาณร้อยละ 0.1 ถึง 2.1 โดยธุรกิจประกันชีวิตยังคงมีอัตราการเติบโตที่ชะลอตัวจากความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ประกันภัยของประชาชนลดลงจากภาวะอัตราเงินเฟ้อและหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ธุรกิจประกันวินาศภัยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และการเดินทางต่างประเทศที่เติบโตจากการผ่อนคลายมาตรการการเดินทางเข้าประเทศของหลายประเทศ

แม้ช่วงครึ่งแรกของปีจะมีบริษัทประกันวินาศภัยบางแห่งประสบผลขาดทุนอย่างรุนแรงจากการรับประกันภัยโควิด 19 แบบ เจอ-จ่าย-จบ ตามจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงไตรมาสแรก แต่ขณะนี้สถานการณ์คลี่คลายลงแล้ว เนื่องจากกรณีโควิดประเภทเจอ-จ่าย-จบ หมดความคุ้มครองและไม่ได้มีการต่ออายุเพิ่มเติม

นอกจากนี้ สำนักงาน คปภ. ได้ดำเนินการเชิงรุกเพื่อเร่งฟื้นฟูความเชื่อมั่นของธุรกิจประกันภัยให้กลับคืนมาโดยเร็ว โดยเร่งปรับปรุงกลไกในการกำกับดูแลในเชิงรุก (proactive actions) และบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนภารกิจดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว รวมถึงป้องกันปัญหาเช่นเดียวกับกรณีประกันภัยโควิดแบบ เจอ-จ่าย-จบ ไม่ให้เกิดขึ้นอีก เช่น การออกคำสั่งนายทะเบียนให้ตีความเงื่อนไขกรมธรรม์

ประกันภัยในข้อที่เกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญาประกันภัยให้ชัดเจน จัดทำแนวทางการดำเนินการเพื่อคุ้มครองประชาชนผู้เอาประกันภัย กรณีบริษัทประกันวินาศภัยบางแห่งเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

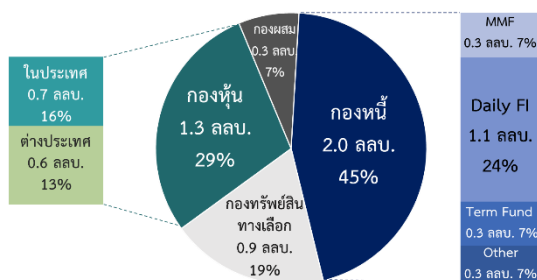
ในส่วนของผลการทดสอบภาวะวิกฤตของระบบประกันภัยประจำปี 2565 จากการประเมิน 2 ครั้ง โดยการประเมินครั้งที่ 1 ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 สายพันธุ์โอไมครอน พบว่า บริษัทประกันวินาศภัยส่วนใหญ่ยังมีฐานะการเงินอยู่ในเกณฑ์ที่เพียงพอ โดยบริษัทประกันวินาศภัยที่ได้รับผลกระทบรุนแรงในระดับที่อาจมีเงินกองทุนต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด จะจำกัดอยู่ในกลุ่มบริษัทประกันวินาศภัยบางแห่งที่รับประกันภัยโควิด 19 แบบ เจอ-จ่าย-จบ จำนวนมาก

ในส่วนของการประเมินครั้งที่ 2 สำนักงาน คปภ. ได้ประสานกับ ธปท. และสำนักงาน ก.ล.ต. ในการกำหนด RAM scenario ในการกำหนดปัจจัยเสี่ยงด้านประกันภัย ซึ่งความเสี่ยงมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ตลอดจนหาหรือร่วมกับผู้แทนจากสมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมประกันวินาศภัยไทย และสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย สำหรับการจัดการทดสอบภาวะวิกฤตแบบย้อนกลับเพิ่มเติม ทั้งนี้ สำนักงาน คปภ. ได้รวบรวมผลการทดสอบสถานะภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงจำลองปี 2565 ของทั้งบริษัทประกันชีวิต และบริษัทวินาศภัยที่เข้าทดสอบ โดยพบว่าระบบประกันภัยโดยรวมยังมีเสถียรภาพ บริษัทประกันภัยส่วนใหญ่ยังสามารถทนทานต่อสถานการณ์เศรษฐกิจมหภาคจำลองที่กำหนดได้ ทั้งด้านฐานะความมั่นคงทางการเงินและด้านสภาพคล่อง สะท้อนจากบริษัทประกันภัยเกือบทุกแห่งยังคงมีฐานะการเงินอยู่ในเกณฑ์ดี มีอัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy Ratio: CAR) สูงกว่าระดับที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ 100) และมีสภาพคล่องที่เพียงพอต่อการจ่ายผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยได้อย่างครบถ้วน รวมถึงไม่มีแนวโน้มที่จะเป็นสาเหตุหรือส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของภาคการเงินโดยรวม

3.1.3 ธุรกิจกองทุนรวม

ธุรกิจจัดการกองทุนรวมของไทย ณ สิ้นเดือนกันยายน 2565 มีขนาด 4.5 ล้านล้านบาท⁷ คิดเป็นร้อยละ 28 ของ GDP โดยมีจำนวน 1,907 กองทุน ซึ่งบริหารโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (บลจ.) 22 แห่งที่มีโครงสร้างทางธุรกิจเชื่อมโยงกับ ธพ. ผ่านความเป็นบริษัทแม่-ลูกในระดับสูง ทั้งนี้ บลจ. ร้อยละ 80 ตามส่วนแบ่งตลาด (คิดจากมูลค่าทรัพย์สินสุทธิที่ บลจ. บริหาร) เป็นกลุ่มที่มีบริษัทแม่เป็น ธพ. จึงทำให้ธุรกิจจัดการกองทุนรวมมีความเชื่อมโยงต่อระบบเศรษฐกิจและตลาดทุนอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ช่องทางการซื้อขายหน่วยลงทุนเป็นการซื้อขายผ่านสาขา ธพ. เป็นส่วนใหญ่ ผู้ลงทุนส่วนมากจึงเป็นกลุ่มลูกค้าเงินฝากของธนาคาร ทำให้กองทุนรวมตราสารหนี้ที่มีลักษณะคล้ายเงินฝาก⁸ ได้รับความนิยมและมีสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกองทุนประเภทอื่น (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4: โครงสร้างผลิตภัณฑ์ของธุรกิจจัดการกองทุนรวมในประเทศไทย (กันยายน 2565)

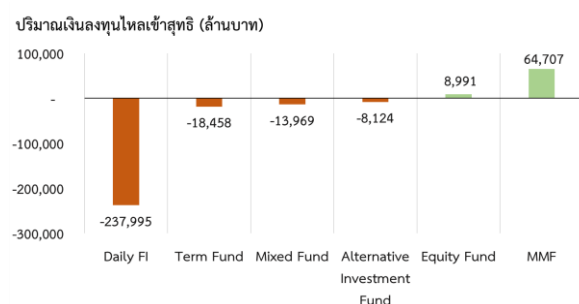

ที่มา : สำนักงาน ก.ล.ต.

แม้เศรษฐกิจโลกในปี 2565 ได้รับประโยชน์จากสถานการณ์โควิด 19 ที่ปรับตัวดีขึ้น แต่กลับต้องเผชิญกับปัจจัยลบจากสถานการณ์ด้านภูมิรัฐศาสตร์และปัญหาอัตราเงินเฟ้อที่ทำให้ธนาคารกลางของประเทศเศรษฐกิจหลัก เช่น สหรัฐฯ ต้องปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายในอัตราที่เร็วและแรงเพื่อควบคุมเงินเฟ้อในระยะยาว ทำให้ปริมาณเงินลงทุนของกองทุนรวมในช่วงเดือนมกราคมถึงกันยายน ส่วนใหญ่เป็นไหลออกสุทธิในเกือบทุกประเภทกองทุนรวม ยกเว้นกองทุนรวมตลาดเงิน (money market fund: MMF) และกองทุนรวมตราสารทุน (equity fund) (ภาพที่ 5)

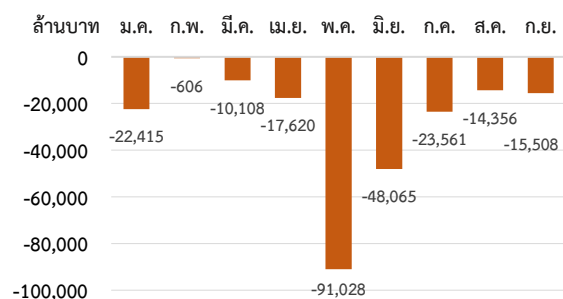
เมื่อพิจารณาปริมาณข้อมูลเงินลงทุนไหลเข้าออกสุทธิของกองทุนรวมตราสารหนี้ที่เปิดให้ผู้ลงทุนสามารถซื้อขายหน่วยลงทุนได้ทุกวันทำการ (Daily Fixed Income: Daily FI) เป็นรายเดือน พบว่ามีปริมาณเงินลงทุนไหลออกสุทธิทุกเดือน โดยมีค่าสูงสุดในเดือนพฤษภาคม (ภาพที่ 6) ซึ่งเป็นช่วงที่คณะกรรมการนโยบายการเงินของธนาคารกลางสหรัฐฯ (Federal Open Market Committee: FOMC) ส่งสัญญาณปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในระยะยาวอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเงินเฟ้อ ทำให้กระทบต่อมูลค่าพันธบัตรรัฐบาลและผลตอบแทนของ Daily FI ตามไปด้วย

ภาพที่ 5: ปริมาณเงินลงทุนไหลเข้า-ออกสุทธิของกองทุนรวมประเภทต่าง ๆ ในช่วงเดือนมกราคม – กันยายน 2565

ที่มา : สำนักงาน ก.ล.ต.

ภาพที่ 6: ปริมาณเงินลงทุนไหลเข้า-ออกสุทธิของกองทุนรวม Daily FI ในช่วงเดือนมกราคม – กันยายน 2565

ที่มา : สำนักงาน ก.ล.ต.

อย่างไรก็ตาม พอร์ตการลงทุนของ Daily FI ในเดือนกันยายน 2565 ยังคงมีสัดส่วนตราสารสภาพคล่องสูงในระดับปกติ (ภาพที่ 7) โดยตราสารหนี้ส่วนใหญ่ในพอร์ตการลงทุนเป็นตราสารหนี้ภาครัฐและตราสารหนี้ภาคเอกชนที่มีอันดับความน่าเชื่อถือในระดับ A ขึ้นไป

⁷ ไม่รวมกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ (กอง 2 – 4) กองทุนรวมวายุภักษ์ และกองทุนรวมสำหรับผู้ลงทุนต่างประเทศ

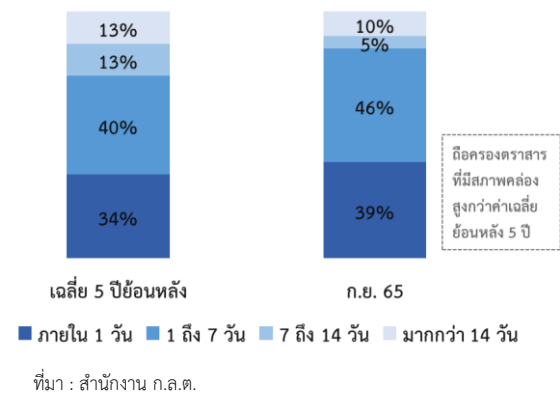
⁸ กองทุนรวมตราสารหนี้ที่มีลักษณะคล้ายเงินฝาก ประกอบด้วย (1) กลุ่มที่เปิดรับซื้อคืนหน่วยลงทุนทุกวัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายการฝากเงินฝากออมทรัพย์

ได้แก่ MMF และ Daily FI และ (2) กลุ่มที่ลงทุนในตราสารหนี้และถือจนครบอายุโครงการ ซึ่งมีลักษณะคล้ายการฝากเงินฝากประจำ คือ Term Fund

ทั้งนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้กำหนดให้ บลจ. จัดให้มีการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเป็นไปตามแนวทางสากลภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2565⁹ เพื่อรองรับเหตุการณ์หรือภาวะตลาดที่มีความเสี่ยงได้ในอนาคต รวมถึงกำหนดให้ บลจ. มีการทดสอบภาวะวิกฤตและประเมินผลกระทบด้านสภาพคล่องของกองทุนรวม (stress test) และจัดให้มีแผนรองรับ (contingency plan) ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่มีนัยสำคัญที่กระทบสภาพคล่องของกองทุนรวมด้วย

ในปี 2565 สำนักงาน ก.ล.ต. ได้จัดให้มีโครงการ supervisory stress test ซึ่งเป็นการทดสอบภาวะวิกฤตและประเมินผลกระทบด้านสภาพคล่องของกองทุนรวมตราสารหนี้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลและ บลจ. ซึ่งได้กำหนดสถานการณ์ทดสอบให้ครอบคลุมความเสี่ยงรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และพบว่า กองทุนรวมตราสารหนี้ยังมีความมั่นคงและมีสภาพคล่องเพียงพอรองรับการไถ่ถอนจากภาวะวิกฤตได้ นอกจากนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้จัดกิจกรรม crisis simulation exercise เพื่อให้ บลจ. และบริษัทนายหน้าให้บริการซื้อขายหน่วยลงทุนได้ซักซ้อมแผนรองรับกรณีเกิดเหตุการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อสภาพคล่องของกองทุนรวม เพื่อให้มั่นใจว่าแผนรองรับต่าง ๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจสามารถใช้งานได้จริง เช่น แผนสื่อสารผู้ลงทุน แผนบริหารจัดการสภาพคล่องในภาวะวิกฤต แผนการใช้เครื่องมือบริหารสภาพคล่อง โดยผลสรุปของกิจกรรม พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจมีแผนรองรับและสามารถปฏิบัติตามแผนได้ตามเหตุการณ์ทดสอบ นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจได้นำผลสรุปจากการเข้าร่วมกิจกรรมมาปรับปรุงแผนรองรับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งสองกิจกรรมเป็นการยกระดับการเตรียมระบบและเครื่องมือในการบริหารสภาพคล่องของกองทุนรวมให้พร้อมอยู่เสมอ รวมทั้งยกระดับกระบวนการติดตามความเสี่ยงและบูรณาการองค์ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยงระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลและผู้ประกอบธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 7: สภาพคล่องของ Daily FI จำแนกตามระยะเวลาที่สามารถขายออกเป็นเงินสดได้

3.1.4 สหกรณ์ออมทรัพย์ (สอ.)

ในภาพรวม ฐานะทางการเงินของ สอ. ยังแข็งแกร่ง และมีสภาพคล่องเพียงพอ สะท้อนจากส่วนของทุนที่ยังเติบโตต่อเนื่อง ณ ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 ขยายตัวร้อยละ 3.3 เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่สินทรัพย์รวมของ สอ. ขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนมาอยู่ที่ร้อยละ 5.5 อย่างไรก็ตาม มีความเสี่ยงที่ต้องติดตามในระบบ สอ. 2 มิติ คือ (1) หนี้ของภาคครัวเรือน เนื่องจาก สอ. เป็นผู้ปล่อยกู้รายสำคัญแก่ภาคครัวเรือน และ (2) การลงทุนเพื่อหาผลตอบแทน (search for yield)

โดยในปี 2565 สอ. ปล่อยกู้ให้แก่ภาคครัวเรือนเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของยอดหนี้ครัวเรือนที่ปล่อยโดยผู้ให้บริการในระบบทั้งหมด¹⁰ ซึ่งทรงตัวเมื่อเทียบกับปีก่อน และมี สอ. นำร่องหลายแห่งมีการปรับโครงสร้างหนี้ให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า อย่างไรก็ตาม ยังต้องผลักดันการจัดเก็บหรือการรายงานข้อมูลเครดิตส่วนที่ปล่อยกู้ โดย สอ. อย่างเป็นระบบ ซึ่งปัจจุบันมี สอ. เพียง 4 แห่ง ที่เป็นสมาชิกและรายงานข้อมูลเครดิตแก่บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau: NCB) และกรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) ควรกำหนดเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (responsible lending: RL) ของ สอ. เพื่อป้องกันการก่อหนี้เกินตัวของสมาชิก สอ.

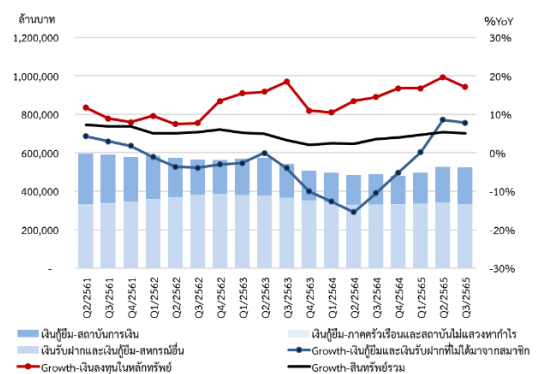
⁹ ตัวอย่างเครื่องมือบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง เช่น การปรับมูลค่าทรัพย์สินสุทธิด้วยสูตรการคำนวณที่สะท้อนต้นทุนในการซื้อขายทรัพย์สินของกองทุนรวม (swing pricing) การเพิ่มค่าธรรมเนียมการซื้อขายหน่วยลงทุนที่สะท้อนต้นทุนในการซื้อขายทรัพย์สินของกองทุนรวม (anti-dilution levies – ADLs) หรือการกำหนดเพดานการขายคืนหน่วยลงทุน (redemption gate) เป็นต้น

¹⁰ ยอดหนี้ครัวเรือนที่ปล่อยโดยผู้ให้บริการในระบบทั้งหมด หมายถึง เงินให้กู้ยืมและเงินลงทุนในลูกหนี้ที่สถาบันการเงินให้แก่ครัวเรือน (บุคคลธรรมดา) โดยสถาบันการเงิน หมายถึง ธพ. SFIs ที่รับฝากเงิน สอ. บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทบัตรเครดิต ลิซซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล บริษัทประกันวินาศภัยและประกันชีวิต บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทบริหารสินทรัพย์ และบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ไร่รับจำนำ และสถาบันการเงินอื่น ๆ

ด้านการลงทุน สอ. ที่มีสภาพคล่องส่วนเกิน ยังขยายการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีก่อน จากการแสวงหาผลตอบแทนที่สูงขึ้น แม้จะชะลอการลงทุนไปในช่วงโควิด 19 ส่งผลให้ระบบ สอ. มีอัตราการเติบโตของการลงทุนเร่งขึ้นเทียบกับปีก่อน และสูงกว่าการเติบโตของสินทรัพย์รวม (ภาพที่ 8) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในตราสารหนี้ภาคเอกชนที่มีความเสี่ยงด้านเครดิต และการลงทุนในตราสารทุนที่มีการกระจุกตัวในตราสารทุนของบริษัทไม่กี่แห่ง เนื่องจาก สอ. ลงทุนตราสารทุนได้เฉพาะหุ้นของรัฐบาลกิจบางแห่ง ซึ่งภายใต้ความผันผวนในตลาดการเงินที่มีแนวโน้มมากขึ้น สอ. อาจต้องเผชิญการปรับตัวของราคาสินทรัพย์เสี่ยงในตลาดการเงิน (market repricing) และมีโอกาสประสบผลขาดทุน จนส่งผลกระทบต่อฐานะ และนำไปสู่การสูญเสียความเชื่อมั่นจากสมาชิกได้

จากความเสี่ยงที่กล่าวมา กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (กตส.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) และ ธพท. จึงได้มีการหารืออย่างต่อเนื่องทั้งการติดตามและการยกระดับการดูแล สอ. เช่น การกำหนดให้มีนโยบายและการบริหาร ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ปฏิบัติ และด้านการลงทุน เช่น ความเสี่ยงจากการกระจุกตัว (concentration limit) การจัดตั้งคณะอนุกรรมการการลงทุนสำหรับ สอ. ที่มี การลงทุนสูงกว่าระดับที่กำหนด อีกทั้งอยู่ระหว่างผลักดัน การกำกับดูแลด้านสินเชื่อ โดยการนำข้อมูลภาระหนี้ทั้งหมด มาประกอบการพิจารณาการให้สินเชื่อและช่วยเหลือหนี้ คราวเรือนในภาพรวม และผลักดันการบังคับใช้เกณฑ์ การให้กู้แก่สมาชิกเพื่อส่งเสริมให้ สอ. ให้กู้แก่สมาชิกอย่าง รับผิดชอบมากขึ้น เพื่อให้ระบบ สอ. มีเสถียรภาพ ลดความเสี่ยงที่อาจส่งผ่านไปยังภาคส่วนอื่นในระบบ การเงิน ตลอดจนสามารถทำหน้าที่ให้บริการทางการเงิน แก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึง มีบทบาทช่วยแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนของประเทศ

ภาพที่ 8: เงินลงทุน เงินกู้ยืม และสินทรัพย์ของ สอ.

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

3.1.5 สถาบันการเงินที่ไม่มีใช้ ธพท. (non-bank) ที่ให้บริการทางการเงินแก่ลูกหนี้รายย่อย

Non-bank ถือเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญในระบบการเงินไทย ซึ่งช่วยสนับสนุนบริการทางการเงินแก่ลูกหนี้รายย่อย โดย ณ ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับของ ธพท. ขยายตัวร้อยละ 18.8 จากระยะเดียวกันปีก่อน อีกทั้งมีจำนวนผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยเป็น 114 แห่งจากช่วงก่อนปี 2562 ที่มีอยู่ 51 แห่ง โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจทางการเงินของ ธพท. (non-bank ที่ไม่ใช่บริษัทลูก ธพท.) ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา สำหรับคุณภาพสินเชื่อเริ่มมีแนวโน้มด้อยลงบ้างจากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ฐานะของ non-bank ขนาดใหญ่¹¹ ยังอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งในด้านการสามารถในการทำกำไร สภาพคล่องและระดับการก่อหนี้

ในระยะต่อไป ยังต้องติดตามความเสี่ยงด้านค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากภาวะเงินเฟ้อที่อาจกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งความผันผวนในตลาดการเงิน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อฐานะของ non-bank และอาจลุกลามไปยังผู้ลงทุนในตราสารหนี้ของ non-bank และเจ้าหน้าที่เป็น สง. ได้ เนื่องจากความเชื่อมโยงในระบบการเงินที่เพิ่มขึ้น โดย non-bank ขนาดใหญ่ระดมทุนผ่านตราสารหนี้และกู้ยืมเงินจากระบบ สง. คิดเป็นร้อยละ 59 ของแหล่งเงินทุนทั้งหมด

¹¹ ครอบคลุม non-bank ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 10 แห่ง

นอกจากนี้ ปัจจุบันธุรกิจการให้สินเชื่อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์มีการให้บริการกับประชาชนทั่วไปในวงกว้าง และมีปริมาณธุรกรรมที่เริ่มมีนัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศมากขึ้น โดยในปี 2560 – 2564 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.6 ต่อปี และ ณ ไตรมาสที่ 2 ปี 2565 ยอดธุรกรรมคงค้างของการประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์รวมแล้วมีประมาณ 1.8 ล้านล้านบาท หรือร้อยละ 12.3 ของหนี้ครัวเรือนทั้งหมด และประมาณ 1 ใน 3 ของยอดธุรกรรมดังกล่าวเป็นการให้บริการของ non-bank ที่ไม่ใช่บริษัทลูก ธพ. ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลที่ชัดเจน ประกอบกับมีข้อร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับธุรกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้น

ดังนั้น เพื่อดูแลความเสี่ยงดังกล่าวคณะทำงานซึ่งประกอบด้วย ธพ., สศค. และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ได้หารือและร่วมกันร่างพระราชกฤษฎีกาเพื่อควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อและการให้เช่าแบบลีสซิ่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในส่วนที่ยังไม่มีการกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการควบคุมดูแลผู้ประกอบการใน 2 ด้าน คือ

(1) ควบคุมดูแลเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน โดยเฉพาะการบริหารจัดการระดับหนี้ครัวเรือนของประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริโภคก่อหนี้สินจนเกินตัว

(2) ควบคุมดูแลด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมและดูแลให้ประชาชนได้รับบริการทางการเงินที่เป็นธรรม ไม่ถูกหลอก ไม่ถูกบังคับ ไม่ถูกรบกวน ไม่ถูกเอาเปรียบ และได้รับการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสเพียงพอต่อการตัดสินใจ สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินด้วยราคาที่เหมาะสม

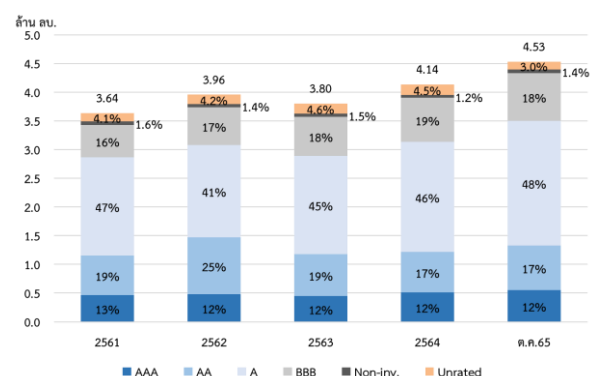
3.2 ตลาดการเงิน

ตลาดการเงินไทยในปี 2565 ยังทำหน้าที่ได้ตามปกติ แม้ต้องเผชิญกับความผันผวนบ้างในระยะสั้น โดยอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลไทยปรับขึ้นเร็วในเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมปีนี้ ก่อนจะปรับลดลงในระยะต่อมาหลังทิศทางการดำเนินนโยบายการเงินชัดเจนขึ้น โดยความผันผวนที่เพิ่มขึ้นในตลาดการเงินส่งผลให้นักลงทุนสถาบันโดยเฉพาะกลุ่มที่รับความเสี่ยงได้ต่ำปรับลดการลงทุนในตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน และดำรง

สภาพคล่องเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจยังระดมทุนผ่านตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนได้ เนื่องจากยังมีความต้องการลงทุนจากนักลงทุนรายย่อย โดยส่วนใหญ่สามารถระดมทุนได้ตามวงเงินที่เสนอขาย สะท้อนว่าสภาพคล่องในตลาดยังมีเพียงพอต่อความต้องการของธุรกิจ

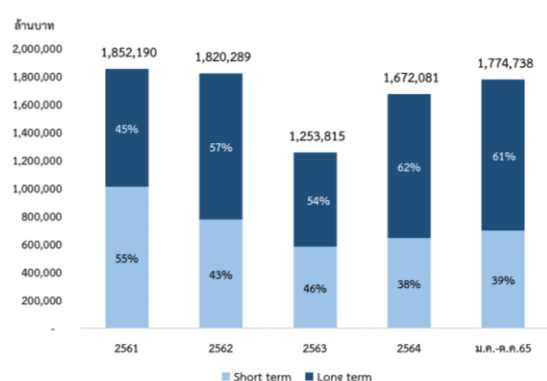
ในเดือนมกราคม – ตุลาคม 2565 การออกตราสารหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้นร้อยละ 23 เทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งมีการระดมทุนเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มอันดับความน่าเชื่อถือ ส่งผลให้มูลค่าตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.52 จากสิ้นปี 2564 (ภาพที่ 9) โดยอายุตราสารหนี้ที่ออกใหม่โดยเฉลี่ยมีระยะยาวขึ้นเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากต้นทุนทางการเงินที่ยังอยู่ในระดับต่ำก่อนการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (ภาพที่ 10) ขณะที่ส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนของตราสารหนี้ภาคเอกชนกับพันธบัตรรัฐบาล (credit spread) ในภาพรวมปรับลดลง (ภาพที่ 11)

ภาพที่ 9: มูลค่าคงค้างตราสารหนี้เอกชนแยกตามอันดับความน่าเชื่อถือ

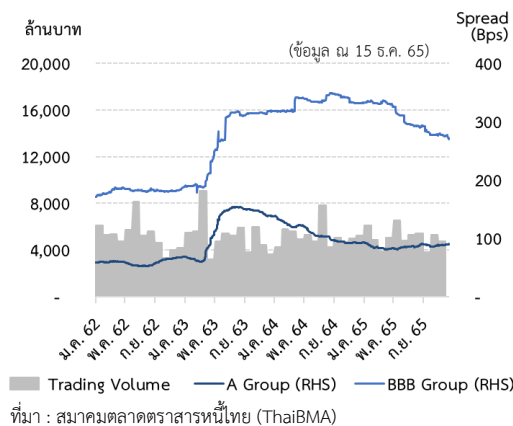
หมายเหตุ: เฉพาะเสนอขายในประเทศสกุลเงินบาท และ ไม่รวมรัฐวิสาหกิจ ที่มา : สำนักงาน ก.ล.ด.

ภาพที่ 10: มูลค่าการออกตราสารหนี้เอกชนทั้งหมด

หมายเหตุ: เฉพาะเสนอขายในประเทศสกุลเงินบาท และ ไม่รวมรัฐวิสาหกิจ ที่มา : สำนักงาน ก.ล.ด.

ภาพที่ 11: ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนของตราสารหนี้ภาคเอกชน กับพันธบัตรรัฐบาล และมูลค่าการซื้อขายของตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชน

สำหรับกลุ่มธุรกิจของผู้ออกตราสารหนี้ ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน (ร้อยละ 24) โดยผู้ออกสองอันดับแรกเป็น ธพ. ที่เสนอขายตราสารหนี้เพื่อนำเป็นเงินกองทุน และรองลงมาเป็น สง. ที่ไม่ใช่ ธพ. เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน และชำระคืนหนี้เดิม

ในด้านวัตถุประสงค์การออกตราสารหนี้ ผู้ออกที่มีอันดับความเชื่อถือในระดับลงทุน (investment grade) ส่วนใหญ่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของกิจการและชำระหนี้เดิม ขณะที่กลุ่มบริษัทที่มีอันดับความน่าเชื่อถือต่ำกว่าระดับที่ลงทุนได้และบริษัทที่ไม่มีอันดับความน่าเชื่อถือ (high-yield bond) ส่วนใหญ่ออกหุ้นกู้ที่มีประกันเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ลงทุน โดยนำเงินไปชำระคืนตราสารหนี้เดิม ซึ่งกว่าร้อยละ 52 เป็นบริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจเปราะบาง แต่ส่วนใหญ่ของผู้ลงทุนในตราสารหนี้กลุ่มนี้จะเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ ทั้งนี้ ตราสารหนี้กลุ่ม high-yield bond ยังขอขายวันครบกำหนดอายุประมาณ 1 – 2 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นรายเดิมที่เคยขอขายวันครบกำหนดอายุแล้ว แต่ยังไม่สามารถออกตราสารหนี้ใหม่ทดแทนตราสารเดิมที่ครบกำหนดได้ (rollover) และมักจะเป็นตราสารหนี้ที่ไม่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2565 มีผู้ขอขายอายุจำนวน 16 ราย (40 รุ่น) มูลค่าคงค้าง 14,538 ล้านบาท (ร้อยละ 0.32 ของทั้งระบบ) ซึ่งกว่าร้อยละ 62 อยู่ในกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ มูลค่าคงค้างการขยายอายุมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2564 (17,827 ล้านบาท) เนื่องจากมีผู้ออกบางรายได้ถอนตราสารหนี้ที่เคยขอขยายอายุ

อย่างไรก็ดี ความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ มีแนวโน้มลดลง เห็นได้จากการปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือ (downgrade) ที่ลดลงในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคมปี 2565 เมื่อเทียบกับปี 2564 โดยมีการ downgrade จำนวน 15 ราย (ปี 2564 : 28 ราย) ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสื่อสาร นอกจากนี้ สำนักงาน ก.ล.ต. ได้มีมาตรการติดตามสถานการณ์การชำระหนี้ของผู้ออกตราสารหนี้ในกลุ่มที่มีระดับความน่าเชื่อถือที่ระดับ BBB+ ลงมา ล่วงหน้า 3 เดือน เพื่อเตรียมการรองรับกรณีที่มีการผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น พร้อมทั้งกำชับผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ให้ทำหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นกู้ในกรณีที่ผู้ออกตราสารหนี้ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดสิทธิหรือมีการผิดนัดชำระหนี้ และให้ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้เป็นศูนย์กลางในการติดต่อสอบถามข้อมูลของผู้ถือหุ้นกู้ด้วย

ทั้งนี้ ภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวชัดเจนขึ้น กอปรกับภาคธุรกิจส่วนใหญ่สามารถบริหารจัดการสภาพคล่องและระดมทุนได้ปกติ ส่งผลให้ความเสี่ยงของการผิดนัดชำระในตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนปรับลดลงตามที่กล่าวข้างต้น จึงทำให้ความจำเป็นของการดูแลเสถียรภาพในตลาดการเงินผ่านการให้ความช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อรักษาสภาพคล่องของการระดมทุนในตลาดตราสารหนี้ (BSF) ลดลง ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการกำกับกองทุนฯ จึงมีมติเห็นชอบให้ยุติการเปิดรับการขอความช่วยเหลือจากกองทุน BSF หลังวันที่ 31 ธันวาคม 2565 เป็นต้นไป (รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดาวน์โหลดได้จาก QR code)

ในระยะข้างหน้าตลาดการเงินโลกมีแนวโน้มผันผวนและตึงตัวขึ้นจากการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่เร็ว แรง และพร้อมเพรียงกันของธนาคารกลางทั่วโลกเพื่อดูแลเงินเฟ้อ ส่งผลให้สภาพคล่องในตลาดการเงินลดลง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ตลาดการเงินไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ (market dysfunction) และมีโอกาสลุกลามจนกระทบต่อเสถียรภาพตลาดการเงินไทยได้ โดย ธพท. สำนักงาน ก.ล.ต. และสำนักงาน คปภ. ได้ร่วมกันติดตามและประเมินความเสี่ยงอย่างใกล้ชิดและเตรียมแนวทางดูแลความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนและดูแลให้ตลาดการเงินสามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ อาทิ การหาหรือแนวทางดำเนินมาตรการดูแลความเสี่ยงเชิงระบบในตลาดการเงิน การยกระดับการจัดทำสถานการณ์จำลองที่มีนัยสำคัญต่อระบบการเงิน (key risk scenario) เพื่อประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในตลาดการเงินไทย

การยุติการเปิดรับการขอความช่วยเหลือและการดำเนินการของกองทุน BSF

บทที่ 4: มาตรการในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินระยะต่อไป

การดูแลเสถียรภาพระบบการเงินในระยะต่อไป นอกเหนือจากความจำเป็นของมาตรการช่วยเหลือทางการเงินแบบเฉพาะจุด (targeted measure) เพื่อดูแลกลุ่มที่เปราะบาง การเตรียมมาตรการรองรับทั้งเชิงป้องกันและแก้ไขความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ (Sicorp) หรือเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ตลาดการเงินไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ (market dysfunction) ดังที่กล่าวข้างต้น แล้วนั้น อีก 2 ประเด็นสำคัญที่ ธปท. ให้ความสำคัญและเร่งดำเนินงานเพื่อดูแลความเสี่ยงที่จะมีต่อเสถียรภาพระบบการเงินในระยะต่อไป เป็นเรื่องการเพิ่มความยั่งยืน ได้แก่

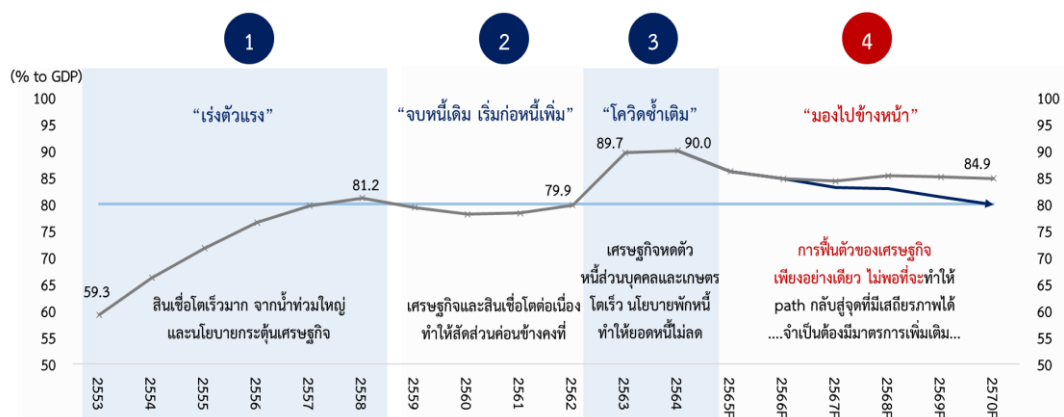
4.1 การเตรียมแนวนโยบายการแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนเชิงโครงสร้างอย่างยั่งยืน

ปัญหานี้ครัวเรือนถือเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทยที่สะสมมานาน และถูกซ้ำเติมให้รุนแรงขึ้นจากวิกฤตโควิด เห็นได้จากปี 2553 ที่หนี้ครัวเรือนอยู่ที่ร้อยละ 60 ต่อ GDP แต่ผ่านไป 12 ปี ณ ไตรมาสที่ 1 ปี 2565 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90 ซึ่งสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และจากการศึกษาของ Lombardi, Mohanty and Shim (2017)¹² พบว่าหากระดับหนี้ครัวเรือนสูงมากเกินไปร้อยละ 80 ต่อ GDP จะส่งผลกระทบต่อภาคการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวแบบเร่งตัวขึ้น (ภาพที่ 12)

อย่างไรก็ดี หนี้ครัวเรือนไม่ได้น่ากังวลทั้งหมด ส่วนใหญ่ของหนี้ครัวเรือนที่น่ากังวลเป็นสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้และมีภาระผ่อนต่อเดือนสูง เนื่องจากเป็นหนี้ระยะสั้นและมีอัตราดอกเบี้ยสูง¹³ โดยสาเหตุหลักของหนี้ครัวเรือนไทยมาจาก (1) พฤติกรรมของครัวเรือนที่ก่อหนี้และไม่มีความสามารถพอจะชำระหนี้ได้ เนื่องจากมีพฤติกรรมใช้จ่ายเกินตัว ทำให้มีเงินออมน้อย (2) แรงกระตุ้นจากทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ครัวเรือนตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการง่ายขึ้น และ (3) บทบาทของ สง. ในการดึงดูดให้ลูกค้าเลือกใช้บริการทางการเงินหรือเข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายไป ทำให้ครัวเรือนติดกับดักภาระหนี้

ดังนั้น หากปล่อยให้ปัญหานี้ครัวเรือนสั่งสมมากขึ้น จะเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และเป็นความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินในระยะข้างหน้า ซึ่งการแก้ปัญหานี้ครัวเรือน นอกจากจะต้องอาศัยรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเศรษฐกิจที่กำลังฟื้นตัวแล้ว จำเป็นต้องมีมาตรการอื่น ๆ ภายใต้อาณัติ “*ทำครบวงจร - ทำถูกหลักการมีสมดุลที่ดี - ต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน*” เพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนเชิงโครงสร้างอย่างยั่งยืน ตั้งแต่ก่อนเป็นหนี้ ระหว่างเป็นหนี้ และเมื่อหนี้มีปัญหา ซึ่งในปัจจุบัน ธปท. อยู่ระหว่างการจัดทำแนวทางแก้ปัญหานี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน (directional paper) เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าใจปัญหานี้ครัวเรือนและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตรงจุด และช่วยลด

ภาพที่ 12: เป้าหมายการปรับลดหนี้ครัวเรือนในระยะยาว

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

¹² Lombardi, Marco, Mohanty, Madhusudan and Shim, Ilhyock (2017): "The real effects of household debt in the short and long run", BIS Working Paper, no 607.

¹³ รายงานการประเมินเสถียรภาพระบบการเงินไทย ปี 2564: บทที่ 2 ความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือนและธุรกิจ

ความเปราะบางของปัญหาหนี้ครัวเรือนที่มีต่อเสถียรภาพระบบการเงินได้ในระยะถัดไป

สำหรับมาตรการดูแลการก่อหนี้ใหม่ให้มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยการแก้ไขปัญหาร่วมกันทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้กำกับดูแล โดยเจ้าหนี้ต้องให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (responsible lending: RL) ขณะที่ลูกหนี้ก็ต้องก่อหนี้อย่างรับผิดชอบ (responsible borrowing) เช่นกัน โดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อให้มีกันชน (buffer) เพียงพอเพื่อรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ที่ผ่านมาผู้กำกับดูแลในต่างประเทศได้มีมาตรการดูแลเสถียรภาพระบบการเงิน (macroprudential policy: MaPP) เพื่อดูแลการก่อหนี้ใหม่ผ่านเครื่องมือที่หลากหลายขึ้นกับวัตถุประสงค์ที่อาจต่างกัน เช่น (1) การดูแลการระดมเงินชำระหนี้โดยตรง ได้แก่ มาตรการ debt service ratio (DSR) ซึ่งจะประเมินภาระหนี้ที่ต้องผ่อนชำระเทียบกับรายได้ต่อเดือนของลูกหนี้ (2) การดูแลการก่อหนี้โดยรวมของลูกหนี้ ได้แก่ มาตรการ debt to income (DTI) ซึ่งจะประเมินยอดหนี้รวมทั้งหมดต่อรายได้ของลูกหนี้ต่อปี หรือมาตรการ loan to income (LTI) ที่ประเมินวงเงินของการก่อหนี้ต่อรายได้ของลูกหนี้ และ (3) การดูแลการก่อหนี้ที่อาจเกิดจากความต้องการในการเก็งกำไร ได้แก่ มาตรการ loan to value (LTV)

สำหรับไทย ที่ผ่านมา ธปท. ได้ออกแนวนโยบาย MaPP เพื่อ (1) ดูแลการก่อหนี้เกินตัวของภาคครัวเรือน ผ่านการกำหนดวงเงินบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้การกำกับตามระดับรายได้ของผู้กู้ หรือ (2) ป้องกันการเก็งกำไรในตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่เกินพอดี ผ่านมาตรการ LTV รวมทั้งในปี 2562 มีการกำหนดมาตรฐานการคำนวณ DSR สำหรับสินเชื่อปล่อยใหม่ร่วมกันระหว่าง ธพ. SFIs และ non-bank เป็นต้น (ภาพที่ 13)

ในระยะต่อไป เพื่อแก้ปัญหาหนี้ให้ได้อย่างยั่งยืน ธปท. อยู่ระหว่างการเตรียมมาตรการ MaPP เพิ่มเติมเพื่อดูแลหนี้ใหม่ ซึ่งรวมถึง DSR และ RL โดยการออกมาตรการยังต้องพิจารณาช่วงเวลาที่เหมาะสมกับความพร้อมของลูกหนี้ภายใต้เศรษฐกิจที่ยังทยอยฟื้นตัว ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินมาตรการดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ (unintended consequence) เช่น การเข้าถึงสินเชื่อ หรือการผลักไปสู่วงจรหนี้ในระบบ เป็นต้น โดยในปี 2566 ธปท. จะสื่อสารแนวนโยบายดังกล่าวต่อสาธารณชนเพื่อสอบถามและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนผ่าน

เอกสารรับฟังความคิดเห็น (consultation paper) และนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนการออกมาตรการ MaPP เพื่อดูแลการก่อหนี้ใหม่ของครัวเรือนไทยในระยะต่อไป

ภาพที่ 13: ตัวอย่างมาตรการ MaPP เพื่อดูแลหนี้ครัวเรือนของแต่ละประเทศ

		พัฒนาการของไทย	
DSR	เพื่อคุม debt serviceability โดยตรง	สิงคโปร์, สมอง, แคนาดา, เนเธอร์แลนด์, เกาหลีใต้, อังกฤษ, มาเลเซีย	มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณ DSR
DTI	เพื่อคุม leverage	สิงคโปร์, นอร์เวย์	• บัตรเครดิต • สินเชื่อส่วนบุคคล
LTI	ของลูกหนี้	มาเลเซีย, ไอร์แลนด์, สหราชอาณาจักร	
LTV	ลดการก่อหนี้ที่เกินตัวของลูกหนี้และการเก็งกำไร	สิงคโปร์, นอร์เวย์, อังกฤษ, แคนาดา, เนเธอร์แลนด์, เกาหลีใต้, อิตาลี, สเปน	สินเชื่อที่อยู่อาศัย

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

4.2 ทิศทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย

ประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายด้านความยั่งยืนในหลายมิติ ทั้งด้านธรรมาภิบาล สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมาตรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ส่งผลกระทบเร็วและรุนแรงกว่าที่คาด และหากปล่อยไว้ จะยิ่งสะสมและอาจลุกลามจนกระทบเสถียรภาพระบบการเงินในระยะต่อไปได้ 2 ลักษณะคือ (1) ความเสี่ยงจากผลกระทบทางตรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม (physical risk) เช่น ผลจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและภัยแล้งต่อภาคธุรกิจ การท่องเที่ยว และผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งหากเป็นภัยพิบัติขนาดใหญ่อาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักเป็นวงกว้างได้ เช่น เหตุการณ์มหาอุทกภัยปี 2554 และ (2) ความเสี่ยงทางอ้อมจากการที่ภาคธุรกิจปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบทางการ และแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (transition risk) จนส่งผลกระทบต่อต้นทุนหรือความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ และเสถียรภาพโดยรวมได้ในที่สุด

ในการนี้ ธปท. จึงให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนให้ภาคการเงินพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในระยะข้างหน้า โดยให้ ธง. สนับสนุนการปรับตัวของภาคธุรกิจไปสู่เศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ตามเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ของประเทศ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงบริบทและความพร้อมของแต่ละภาคเศรษฐกิจด้วย โดยในเดือนสิงหาคม 2565 ธปท. ได้

เผยแพร่เอกสารทิศทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย เพื่อสื่อสารแนวทางการวางรากฐานสำคัญ 5 ด้านที่คำนึงถึงจังหวะเวลาและความเร็วของการดำเนินการเพื่อให้การเปลี่ยนผ่านเป็นไปอย่างราบรื่น (รายละเอียดตามภาพที่ 14) โดยในเบื้องต้น ธปท. และกระทรวงการคลังได้ออกมาตรการสินเชื่อเพื่อการปรับตัว (SMEs transformation loans) ภายใต้ พ.ร.ก. ฟื้นฟู เพื่อสนับสนุนวงเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้แก่ SMEs ในการส่งเสริมศักยภาพธุรกิจสามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า ทั้งด้านดิจิทัลเทคโนโลยี นวัตกรรมแห่งโลกอนาคต รวมถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ธนาคารกลางหลายประเทศได้เริ่มประยุกต์ใช้การทดสอบภาวะวิกฤตด้านภูมิอากาศ (climate stress test) เพื่อประเมินผลกระทบต่อลูกหนี้

ของ สง. อย่างไรก็ดี การดำเนินการยังมีความท้าทาย และจำเป็นต้องพัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์และโครงสร้างพื้นฐานของข้อมูลที่ตอบโจทย์ ซึ่ง ธปท. อยู่ระหว่างการศึกษาการจัดทำสถานการณ์จำลองด้านภูมิอากาศ (climate scenario) ที่มีผลกระทบต่อประเทศสูง เพื่อยกระดับการจัดทำ climate stress test ในระยะต่อไป

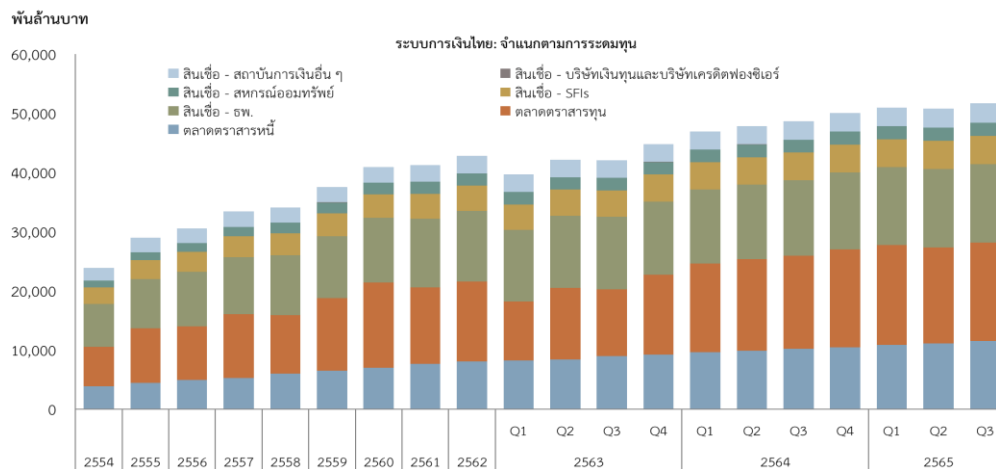
ทั้งนี้ การขับเคลื่อนให้ภาคส่วนทางเศรษฐกิจสามารถปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันการณ์และไม่ส่งผลกระทบเชิงลบในวงกว้าง ต้องอาศัยการผลักดันและดำเนินการร่วมกันอย่างบูรณาการจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคการเงิน โดย ธปท. พร้อมร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ประเทศบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 14: แนวทางการดำเนินงานของ ธปท. เพื่อเพิ่มความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

การปรับกระบวนการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินเพื่อให้มีผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินด้านสิ่งแวดล้อม (products and services)	ออกแนวนโยบายการดำเนินธุรกิจของ สง. ที่คำนึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม - ภาคธุรกิจ เข้าถึงบริการและผลิตภัณฑ์ได้เพียงพอต่อการปรับตัว - สง. ได้รับความเชื่อมั่นจากลูกค้าและนักลงทุน
มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (taxonomy)	จัดทำมาตรฐานกลางและจัดกลุ่มกิจกรรมร่วมกับภาครัฐ เอกชน และ สง. - ภาคธุรกิจ วางแผนการปรับตัวสอดคล้องกับเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม - ภาคการเงิน จัดสรรเงินทุนได้อย่างถูกต้อง
ฐานข้อมูลที่เป็นระบบและเข้าถึงได้และมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงิน (data and disclosure)	ร่วมหารือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ สง. ในการพัฒนาฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ปี 2565 ทุกภาคส่วน เข้าถึงข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ
โครงสร้างแรงจูงใจ (incentive)	กระตุ้นให้ สง. ภาคธุรกิจ และผู้บริโภค เห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับตัว รวมถึงช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะ SMEs เข้าถึงเงินทุนด้วยต้นทุนที่เหมาะสมและปรับตัวได้ทันการณ์
องค์ความรู้และทักษะของบุคลากรในภาคการเงิน (capacity building)	พัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ภาคธุรกิจ ได้รับคำแนะนำที่ตรงจุดและตอบโจทย์

ภาคผนวก ระบบการเงินไทย

1. ระบบการเงินไทย: จำแนกตามการระดมทุน

2. ระบบสถาบันการเงิน: จำนวนและขนาดสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่สำคัญ

ประเภทสถาบันการเงิน	ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 ^P	
	จำนวนแห่ง	สัดส่วนขนาดสินทรัพย์ (%)
สถาบันการเงินที่รับฝากเงิน		
ธนาคารพาณิชย์	29	48.5
ธนาคารเฉพาะกิจ	6	15.5
สหกรณ์ออมทรัพย์ ¹	1,403	6.7
บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์	4	0.0
กองทุนรวมตลาดเงิน	48	0.7
สถาบันการเงินที่ไม่รับฝากเงิน		
กองทุนรวม (ไม่รวมกองทุนรวมตลาดเงิน)	1,874	8.2
ธุรกิจประกัน	74	8.5
บริษัทลิสซิ่ง	739	1.9
บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ (รวมสินเชื่อนาโนไฟแนนซ์) ^{2,3}	91	2.7
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	364	2.6
กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	1	2.3
บริษัทบริหารสินทรัพย์	65	0.8
บริษัทหลักทรัพย์	49	1.1
สถาบันการเงินที่ไม่รับฝากเงินอื่น	763	0.4

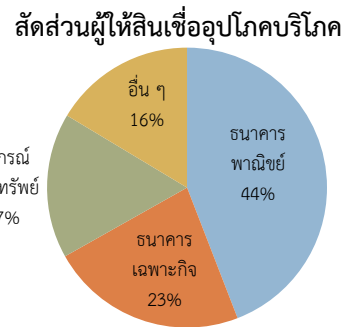
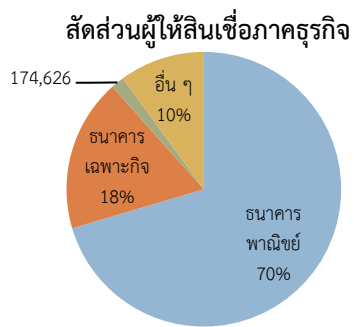
หมายเหตุ: ¹P ข้อมูลเบื้องต้น

¹ ไม่รวมสหกรณ์เครดิตยูเนียน

² บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ นับรวมเฉพาะสถาบันการเงินที่เปิดดำเนินการธุรกรรมตามใบอนุญาตรับได้จาก ธปท. และสอดคล้องกับนิยามสถาบันการเงินตามมาตรฐานการจัดทำสถิติการเงิน (Monetary and Financial Manual 2000)

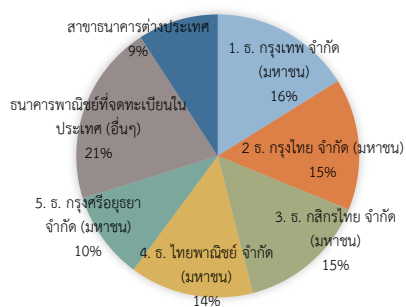
³ สินเชื่อนาโนไฟแนนซ์ ณ ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 มีผู้เปิดให้บริการ 38 แห่ง

3. ตลาดสินเชื่อ: ธุรกิจและอุปโภคบริโภค (ไตรมาสที่ 3 ปี 2565)

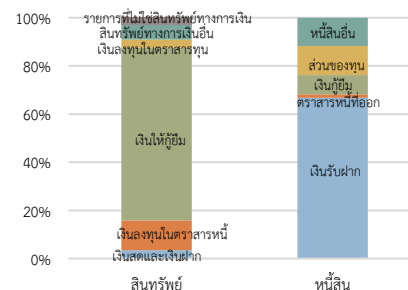

4. โครงสร้างระบบธนาคารพาณิชย์ (ไตรมาสที่ 3 ปี 2565)

สัดส่วนของธนาคารพาณิชย์
จำแนกตามขนาดสินทรัพย์

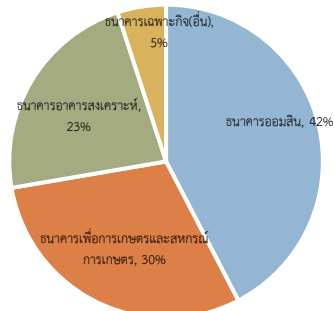

โครงสร้างสินทรัพย์และหนี้สิน
ของธนาคารพาณิชย์

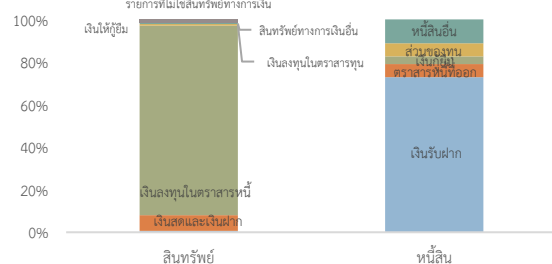

5. โครงสร้างสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน (ไตรมาสที่ 3 ปี 2565)

สัดส่วนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
ที่รับฝากเงิน จำแนกตามขนาดสินทรัพย์

โครงสร้างสินทรัพย์และหนี้สินของ
สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน

6. ตัวชี้วัดความสามารถในการรองรับความผันผวนจากต่างประเทศ

ตัวชี้วัด	ไทย	มาเลเซีย	เกาหลีใต้	อาร์เจนตินา	ตุรกี
1. เงินสำรองระหว่างประเทศต่อการนำเข้า (เดือน)	6.1	6.3	6.7	4.2	1.9
2. หนี้ต่างประเทศ (ร้อยละต่อ GDP)	37.9	70.0	38.0	56.6	54.2

ที่มา: CEIC ข้อมูลล่าสุดอยู่ในช่วงปี 2564 จนถึงไตรมาสที่ 3 ปี 2565

บทความที่ 1: การประเมินความเสี่ยงในภาคอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์

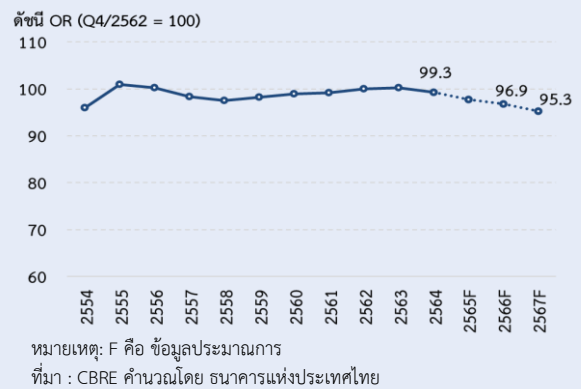
ภาคอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ (Commercial Real Estate: CRE) ในส่วนของอาคารสำนักงาน (office) และพื้นที่ค้าปลีก (retail) เป็นภาคส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 เนื่องจากอุปสงค์การเช่าพื้นที่ลดลงตามการทำงานแบบ work from anywhere (WFA) และการซื้อสินค้าออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น โดยคาดว่า ณ สิ้นปี 2565 อัตราการเช่า (occupancy rate: OR) ของอาคารสำนักงานและพื้นที่ค้าปลีกจะปรับลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 10 และ 2 ตามลำดับ อีกทั้งในระยะต่อไปอุปทานของพื้นที่อาคารสำนักงานและพื้นที่ค้าปลีกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี 2566 – 2567 คาดว่าจะมีพื้นที่เช่าเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 6.5 ของพื้นที่ให้เช่าทั้งหมด ทำให้ความกังวลเรื่องปัญหาอุปทานส่วนเกิน (oversupply) ใน CRE เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการประเมินโดย ธปท. พบว่าหากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยยังเป็นไปอย่างต่อเนื่องและไม่มีโครงการขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอีก ความเสี่ยงของภาวะ oversupply ต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทย จะอยู่ในระดับต่ำ

ธปท. ประเมินว่าในภาพรวมพื้นที่ค้าปลีกน่าจะสามารถรักษา OR ใน 1 - 2 ปี ข้างหน้าให้อยู่สูงกว่าร้อยละ 90 ของพื้นที่ได้ เนื่องจากผู้เช่าและผู้ให้เช่าสามารถปรับตัวให้เข้ากับไลฟ์สไตล์ใหม่ เช่น เพิ่มพื้นที่ให้เช่าสำหรับร้านอาหาร ปรับร้านขายสินค้าให้เป็นพื้นที่จัดแสดงสินค้า รวมถึงชะลอการเปิดโครงการใหม่ในช่วงโควิด 19 (ภาพที่ 1) ขณะที่พื้นที่อาคารสำนักงานมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะ oversupply สูงกว่าพื้นที่ค้าปลีก โดยในปี 2566 และ 2567 พื้นที่สำนักงานจะเพิ่มขึ้นกว่า 4.2 และ 3.9 แสน ตร.ม. ตามลำดับ จึงส่งผลให้ OR ณ สิ้นปีมีแนวโน้มลดลงอย่างมีนัย โดยลดลงร้อยละ 7 และ 10 ตามลำดับเมื่อเทียบกับช่วงสิ้นปี 2564 (ภาพที่ 2) อย่างไรก็ตาม OR ที่ลดลงยังคงสูงกว่าจุดคุ้มทุนเฉลี่ย (breakeven)¹⁴ ของโครงการที่ร้อยละ 60 อยู่มาก ทำให้โอกาสที่จะกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ประกอบการในวงกว้างมีจำกัด トラบที่การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

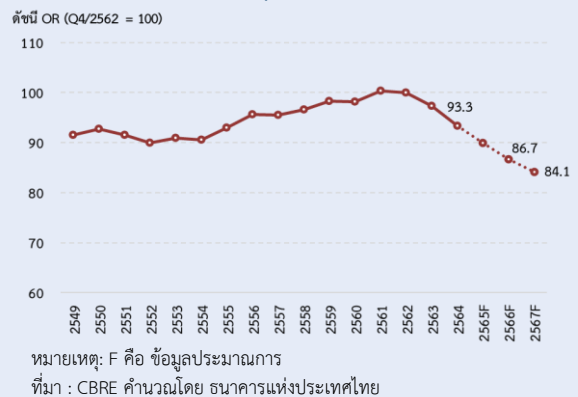
สำหรับพื้นที่อาคารสำนักงานที่มีความเสี่ยง oversupply สูงกว่าพื้นที่ค้าปลีก จึงวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันและความเชื่อมโยงต่อระบบการเงินของผู้ประกอบการเพิ่มเติม โดยแบ่งเป็น 1) ผู้ประกอบการอาคารสำนักงานเปิดใหม่ และ 2) ผู้ประกอบการอาคารสำนักงานเก่า เนื่องจากแหล่งการระดมทุนหรือความสามารถในการแข่งขันแตกต่างกันไป พบว่า

1) อาคารสำนักงานเปิดใหม่และที่จะเปิดใน 1 - 2 ปี มีความสามารถในการแข่งขันสูง เนื่องจากตอบโจทย์ความต้องการของผู้เช่าได้ดี โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทข้ามชาติ โดยอาคารกลุ่มนี้จำนวน 21 อาคาร เกือบทั้งหมดอยู่ในเขตใจกลางย่านธุรกิจ (CBD) ใกล้สถานีรถไฟฟ้าหรือรถไฟฟ้าใต้ดิน มีใบรับรองด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของผู้เช่า (LEED WELL และ TREES) และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น พื้นที่ค้าปลีก ซึ่งแม้อัตราค่าเช่าต่อ ตรม. จะสูงกว่าอาคารเก่า แต่ปัจจุบันบริษัทสามารถลดพื้นที่เช่าลงตามการ WFA ทำให้ยังสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายการเช่าได้ ส่งผลให้เริ่มเห็นสัญญาณการจองพื้นที่อาคารที่จะเปิดใน 1 - 2 ปี ล่วงหน้าแล้ว นอกจากนี้ โครงการขนาดใหญ่สามารถทยอยเปิดโครงการเป็นเฟส จึงมีความยืดหยุ่นในการปรับโครงการตามภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปสูง ด้านความเชื่อมโยงต่อระบบการเงินมีจำกัด

ภาพที่ 1: ดัชนีอัตราการเช่าพื้นที่ค้าปลีก (retail) ในเขตกรุงเทพฯ ณ สิ้นปี

ภาพที่ 2: ดัชนีอัตราการเช่าพื้นที่อาคารสำนักงาน (office) ในเขตกรุงเทพฯ ณ สิ้นปี

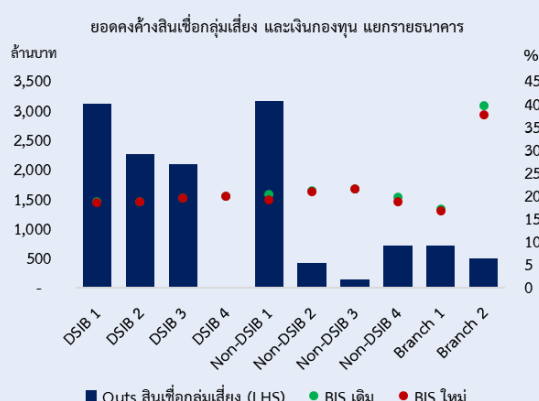
¹⁴ จุดคุ้มทุนเฉลี่ย (breakeven) ของอัตราการเช่าอาคารสำนักงานที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญในตลาดอสังหาริมทรัพย์อยู่ที่ร้อยละ 60 สำหรับอาคารเปิดใหม่ที่มีต้นทุนทางการเงินแล้ว ส่วนอาคารเก่าที่ไม่มีภาระหนี้แล้ว จะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 30 - 40

บทความที่ 1: การประเมินความเสี่ยงในภาคอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ (ต่อ)

โดยกลุ่มบริษัทที่พัฒนาอาคารเปิดใหม่ขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนที่มีอยู่เดิมและ/หรือกู้ยืมจากต่างประเทศเป็นหลัก ในกรณีเลวร้ายที่ OR ของอาคารสำนักงานที่มีความสำคัญ¹⁵ ปรับลดลงเหลือร้อยละ 60 พบว่ามีผู้ประกอบการ 2 จาก 6 บริษัท มีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาในการชำระหนี้ แต่ทั้ง 2 บริษัทมีสินเชื่อกับ สง. เพียงเล็กน้อย และไม่มีความเชื่อมโยงกับตลาดตราสารหนี้ภาคเอกชนและตลาดหุ้น

2) อาคารสำนักงานเก่า 30 อาคาร เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสสูญเสียผู้เช่าแก่อาคารเปิดใหม่ เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ใช่อาคารเกรด A¹⁶ และไม่มีใบรับรองด้านสิ่งแวดล้อมฯ จากการประเมินความสามารถในการแข่งขันของอาคารเก่าที่มีความสำคัญต่อระบบการเงิน¹⁷ จำนวน 43 อาคาร จากเกณฑ์ 5 ด้าน คือ (1) ต้นทุนของอาคารในส่วนภาระหนี้คงเหลือ (2) โอกาสที่ผู้เช่าจะย้ายอาคาร (3) ท่าเลที่ตั้ง (4) เกรดของอาคาร และ (5) ใบรับรองด้านสิ่งแวดล้อมฯ โดยอาคารกลุ่มเสี่ยงมีเจ้าของเป็นนิติบุคคลจำนวน 9 อาคาร และที่เหลืออยู่ภายใต้กองทุนอสังหาริมทรัพย์และทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (real estate investment trusts: REITs) อย่างไรก็ตาม การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันของอาคารสำนักงานเก่า 30 อาคาร ส่งผลต่อเสถียรภาพระบบการเงินจำกัด ทั้งต่อ สง. และผู้ลงทุนในกองทุนอสังหาฯ และ REITs ในกรณีเลวร้ายที่ OR ปรับลดลงเหลือร้อยละ 40 พบว่า อาคารเก่าที่เจ้าของเป็นนิติบุคคล มี 3 บริษัทที่มีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาในการชำระหนี้ แต่ สง. ยังคงมีเงินกองทุนเพียงพอรองรับความเสียหายจากการผิดนัดชำระหนี้ได้ (ภาพที่ 3) ขณะที่อาคารเก่าที่อยู่ภายใต้กองทุนอสังหาฯ และ REITs ส่วนใหญ่ยังคงสามารถจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ลงทุนได้ แต่ในอัตราที่ลดลง (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 3: ผลกระทบในกรณีเลวร้ายซึ่งผู้ประกอบการอาคารเก่า ผิดนัดชำระต่อ สง.

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 4: ผลกระทบในกรณีเลวร้ายต่อการจ่ายปันผลของกองทุนอสังหาริมทรัพย์และ REITs

Name	Market Cap (ลบ.)	OR	Dividend Yield		
			Current	OR 60%	OR 40%
REITPF1	7,611	90	8.1%	5.5%	3.3%
REITPF2	7,156	99	8.1%	3.9%	3.0%
REITPF3	5,903	92	4.0%	6.1%	5.1%
REITPF4	5,539	88	8.9%	6.1%	2.3%
REITPF5	4,949	89	8.0%	6.7%	3.6%
REITPF6	3,762	100	7.4%	2.3%	-0.6%
REITPF7	3,172	84	8.5%	2.8%	0.4%
REITPF8	2,641	71	4.4%	4.0%	0.9%
REITPF9	1,778	79	7.6%	4.3%	1.6%
REITPF10	1,040	74	5.8%	4.0%	1.4%
43,550 (78% ของกองทุนและ REIT ทั้งหมด)					

หมายเหตุ : ตัวสีแดง คือ กองทุน/REITs ที่อาจจ่ายปันผลต่ำกว่าค่าเฉลี่ยผลตอบแทนของ SET
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

โดยสรุป แม้ในระยะข้างหน้า อาคารสำนักงานให้เช่าจะเผชิญกับภาวะ oversupply แต่ผลกระทบต่ออาคารสำนักงานเปิดใหม่คาดว่าจะมีจำกัด เนื่องจากมีความสามารถในการแข่งขันสูงและมีความเชื่อมโยงกับระบบการเงินต่ำ ขณะที่อาคารสำนักงานเก่าจะได้รับผลกระทบมากกว่า แต่ส่วนใหญ่ชำระหนี้ไปเกือบหมดแล้ว ผลกระทบต่อระบบการเงินจึงมีไม่มาก ทั้งนี้ ต้องมีการติดตามการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การระดมทุนของโครงการอาคารสำนักงานเปิดใหม่ที่อาจหันมากู้ยืมเงินในประเทศเพิ่มขึ้นจากต้นทุนที่ต่ำกว่าการกู้ยืมในต่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลต่อนัยความเชื่อมโยงกับระบบการเงินในระยะต่อไปได้

¹⁵ อาคารใหม่ที่มีความสำคัญ คือ อาคารที่มีขนาดโครงการมากกว่า 3 หมื่น ตรม. และ exposure ของผู้ประกอบการที่มีต่อสินเชื่อกับ สง. และ REITs มากกว่า 2 พันล้านบาท

¹⁶ อาคารเกรด A คือ อาคารที่เข้าลักษณะดังนี้ (1) อยู่ใน CBD และ (2) ห่างจากสถานีรถไฟฟ้าและรถไฟใต้ดินไม่เกิน 500 ม. และ (3) มีความสูงจากพื้นถึงเพดานมากกว่า 2.7 ม. และ (4) มีพื้นที่ว่างโดยไม่มีเสาหรือการแบ่งพื้นที่อย่างน้อย 1,000 ตรม. และอื่น ๆ เช่น ระบบปรับอากาศ การบริหารจัดการอาคาร พื้นที่ส่วนกลาง ภายอาคาร ระบบลิฟต์ และพื้นที่จอดรถ เป็นต้น

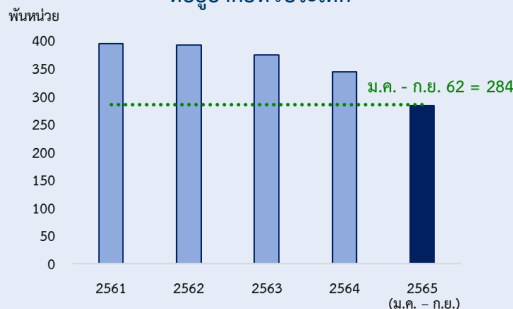
¹⁷ อาคารเก่าที่มีความสำคัญต่อระบบการเงิน คือ อาคารที่มีความเชื่อมโยงกับระบบการเงิน ผ่าน 2 ช่องทาง คือ เจ้าของอาคารมีสินเชื่อกับ สง. เกินกว่า 2 พันล้านบาท หรือ อาคารอยู่ในกองทุนอสังหาริมทรัพย์หรือ REITs โดยทั้ง 43 อาคาร มีพื้นที่ให้เช่า 1.4 ล้าน ตรม. คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.5 ของพื้นที่สำนักงานให้เช่าทั้งหมด ณ สิ้นปี 2565

บทความที่ 2: การพิจารณาสิ้นสุดการผ่อนคลายหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และสินเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (มาตรการ LTV)

ตามที่ ธปท. ได้ผ่อนคลายมาตรการ LTV เป็นการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 20 ตุลาคม 2564 – 31 ธันวาคม 2565 เพื่อประคับประคองเศรษฐกิจไทยที่เปราะบางจากผลกระทบของโควิด 19 รวมถึงช่วยพยุงการจ้างงาน ผ่านการกระตุ้นภาคอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากและมีการจ้างงานสูง โดยเพิ่มแรงจูงใจในการซื้อที่อยู่อาศัยให้กลุ่มผู้ที่มีกำลังซื้อ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางขึ้นไปที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ไม่มากนัก และสามารถรองรับการก่อหนี้เพิ่มได้

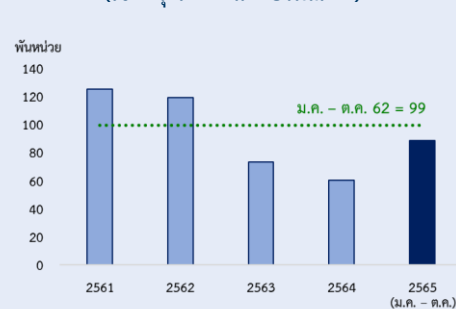
ในปีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยเป็นไปอย่างต่อเนื่องและภาคอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีแนวโน้มปรับตัวขึ้นชัดเจนทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน โดยในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2565 การโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีก่อนมาอยู่ที่ 282,648 หน่วย ซึ่งใกล้เคียงระดับก่อนเกิดโควิด 19 ที่ 284,334 หน่วย (ภาพที่ 1) และในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2565 จำนวนที่อยู่อาศัยเปิดขายใหม่รวมอยู่ที่ 88,332 หน่วย ซึ่งเข้าใกล้ระดับก่อนเกิดโควิด 19 ที่ 99,210 หน่วย (ภาพที่ 2) การฟื้นตัวดังกล่าว ทำให้การผ่อนคลายมาตรการ LTV ควรสิ้นสุดตามที่กำหนด ซึ่งเป็นแนวทางการทยอยปรับมาตรการช่วยเหลือทางการเงินในภาวะที่เศรษฐกิจทยอยฟื้นตัว

ภาพที่ 1: จำนวนการจดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยทั่วประเทศ

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ คำนวณโดย ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2: จำนวนที่อยู่อาศัยเปิดขายใหม่ (เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล)

ที่มา : Agency for Real Estate Affairs (AREA) คำนวณโดย ธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ ธปท. ประเมินว่าการไม่ต่ออายุมาตรการนี้ได้เป็นอุปสรรคต่อการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย เนื่องจาก การผ่อนคลายมาตรการ LTV ที่ผ่านมามีผลเฉพาะผู้ที่กู้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยราคามากกว่า 10 ล้านบาท และผู้ที่กู้สัญญาที่สองขึ้นไป ซึ่งเป็นส่วนน้อยของตลาด ขณะที่ส่วนใหญ่ของตลาด (จำนวนบัญชีร้อยละ 82 และมูลค่าร้อยละ 71) เป็นการกู้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยราคาต่ำกว่า 10 ล้านบาทสัญญาแรก ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบจากการสิ้นสุดการผ่อนคลายมาตรการ LTV แต่อย่างใด เนื่องจากหลักเกณฑ์สำหรับผู้กู้กลุ่มนี้ถือว่าผ่อนคลายอยู่แล้ว (ภาพที่ 3) โดยสามารถกู้ได้เต็มมูลค่าที่อยู่อาศัย (LTV ร้อยละ 100) และกู้สินเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (สินเชื่อ top-up) เพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการเข้าอยู่อาศัยอีกไม่เกินร้อยละ 10

ภาพที่ 3: มาตรการ LTV

มาตรการ LTV เทียบกับช่วงการผ่อนคลายมาตรการ		
	มูลค่า < 10 ล้านบาท	มูลค่า ≥ 10 ล้านบาท
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สัญญาที่ 1	≤ 100% + top-up ไม่เกิน 10%	≤ 90% (ผ่อน ≤ 100%)
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สัญญาที่ 2	≤ 80 – 90% (ผ่อน ≤ 100%)	≤ 80% (ผ่อน ≤ 100%)
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ตั้งแต่สัญญาที่ 3 ขึ้นไป	≤ 70% (ผ่อน ≤ 100%)	

นอกจากนี้ มาตรการ LTV ยังช่วยลดความกังวลของบริษัท จัดอันดับเครดิตที่มีต่อคุณภาพพอร์ตสินเชื่อที่อยู่อาศัยของ สง. (จากข้อมูลในอดีต ผู้กู้ที่มีสินเชื่อที่อยู่อาศัย 2 สัญญาขึ้นไป จะมีโอกาสผิดนัดชำระหนี้มากกว่าผู้กู้ 1 สัญญา) รวมทั้งส่งเสริมวินัยทางการเงิน (ห้ามการกู้ซื้อบ้านมือเปล่า สำหรับบ้านราคาสูงและบ้านหลังที่สองขึ้นไป) ป้องกันการก่อหนี้เกินตัว ลดความเสี่ยงสินเชื่อเงินทอน (กู้เงินได้มากกว่ามูลค่าบ้าน) และลดความเสี่ยงจากการเก็งกำไรในภาคอสังหาฯ ที่อาจนำไปสู่ปัญหาเสถียรภาพของระบบการเงินได้ ถึงแม้ปัจจุบันจะยังไม่เห็นสัญญาณการเก็งกำไรในตลาดอสังหาริมทรัพย์ แต่เห็นการเร่งขึ้นของจำนวนบัญชีและมูลค่า

สินเชื่อปล่อยใหม่สำหรับที่อยู่อาศัยราคา 5 ล้านบาทขึ้นไป โดยเฉพาะในที่อยู่อาศัยราคา 10 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าระดับก่อนเกิดโควิด 19 อย่างมีนัย ดังนั้น การยุติการผ่อนคลายมาตรการ LTV จึงเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันการสะสมความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในระยะข้างหน้า ตามเป้าประสงค์ของการออกมาตรการในปี 2562

บทความที่ 3: ผลประเมินการปรับโครงสร้างหนี้สินเชื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ของธนาคารพาณิชย์ในช่วงโควิด 19

ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา ลูกหนี้ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลงและมีความเปราะบางทางการเงินสูงขึ้นจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่กระทบเศรษฐกิจไทยเป็นวงกว้าง ดังนั้น เพื่อบรรเทาผลกระทบดังกล่าว ธพ. จึงส่งเสริมให้ ธพ. ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 โดยเฉพาะการปรับโครงสร้างหนี้ให้สอดคล้องกับแนวโน้มการฟื้นตัวและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย ซึ่งตลอดช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ธพ. ได้เจรจาปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะลูกหนี้ SMEs และรายย่อยที่เป็นกลุ่มเปราะบาง

หากประเมินการปรับโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ SMEs¹⁸ ของ ธพ. ในช่วงโควิด 19 ที่ผ่านมา พบว่า ธพ. ได้ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้โดยเน้นปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 เช่น ที่พักแรมและอสังหาริมทรัพย์ โดยลูกหนี้ SMEs ที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นลูกหนี้ที่มีประวัติการชำระหนี้ดีในช่วงก่อนสถานการณ์โควิด 19¹⁹ ถึงร้อยละ 95 จึงมิใช่การประคองลูกหนี้ที่เปราะบางมาตั้งแต่ก่อนโควิด 19 เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดชั้น ขณะที่ลูกหนี้ SMEs ที่มีประวัติการชำระหนี้ไม่ดีก่อนสถานการณ์โควิด 19 และได้รับการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการจัดชั้นเป็นสินเชื่อที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของความเสี่ยงด้านเครดิต (stage 2) หรือสินเชื่อด้วยคุณภาพ (stage 3) โดยคิดเป็นร้อยละ 85 ของลูกหนี้กลุ่มดังกล่าว (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1: การจัดชั้นลูกหนี้ SMEs ของ ธพ. ณ มิถุนายน 2565

กลุ่มลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้ (สัดส่วนตามจำนวนลูกหนี้)	Stage 1	Stage 2 และ Stage 3	รวม
ประวัติดีก่อนสถานการณ์โควิด 19	60% (63%)	35% (37%)	95% (100%)
ประวัติไม่ดีก่อนสถานการณ์โควิด 19	0.8% (15%)	4.2% (85%)	5% (100%)
รวม	61% (61%)	39% (39%)	100% (100%)

ด้านประสิทธิผลของการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ SMEs ของ ธพ. ด้วยการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่าลูกหนี้ SMEs ที่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้ ส่วนใหญ่สามารถกลับมาชำระหนี้ได้ตามปกติ โดยลูกหนี้ SMEs ที่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้แล้วกลายเป็นหนี้เสียภายใน 6 เดือน คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 4 – 7 ในแต่ละช่วงเวลา (ภาพที่ 2) ซึ่งเป็นระดับที่ไม่สูงในภาวะที่เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบรุนแรงและเป็นวงกว้างจากสถานการณ์โควิด 19 ทั้งนี้ ในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 อัตราการผิดนัดชำระหนี้ต่ำกว่าช่วงเวลาอื่น เนื่องจากมีมาตรการพักชำระหนี้เป็นการทั่วไป นอกจากนี้ อัตราการผิดนัดชำระหนี้หลังจากเดือนที่ 12 เป็นต้นไป เพิ่มขึ้นบ้าง แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลง

ภาพที่ 2: ประสิทธิภาพของการปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ SMEs ของ ธพ. ไทย ในช่วงมีนาคม 2563 – มิถุนายน 2565

ช่วงเวลาปรับโครงสร้างหนี้	สัดส่วนบัญชีลูกหนี้ SMEs ที่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้ ต่อจำนวนบัญชีของ SMEs ทั้งหมด	% Ever Default ภายใน 6 เดือน (ตามจำนวนบัญชี)
ครึ่งแรกของปี 63	9%	4%
ครึ่งหลังของปี 63	5%	7%
ครึ่งแรกของปี 64	3%	7%
ครึ่งหลังของปี 64	5%	6%

¹⁸ ธุรกิจที่มีวงเงินสินเชื่อกับ ธพ. แต่ละแห่งไม่เกิน 500 ล้านบาท ณ มิถุนายน 2565

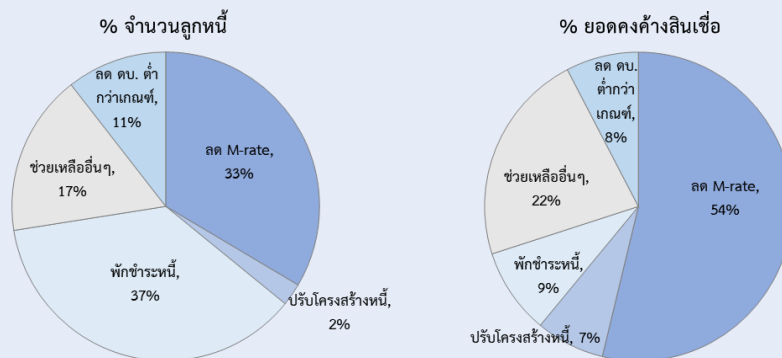
¹⁹ ลูกหนี้ที่มีประวัติการชำระหนี้ดีก่อนสถานการณ์โควิด 19 คือ ลูกหนี้ที่สินเชื่อจัดชั้นปกติ (stage 1) ในระยะเวลาไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง (19 เดือน) ตั้งแต่เดือนมกราคม 2560 - กุมภาพันธ์ 2563

บทความที่ 4: มาตรการปรับลดอัตราเงินนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (FIDF fee) ภายใต้สถานการณ์โควิด 19

การปรับลด FIDF fee เป็นหนึ่งในมาตรการทางการเงินเพื่อให้ สง. ส่งผ่านต้นทุนที่ลดลงไปช่วยเหลือลูกหนี้ในรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 โดย ธพท. และ FIDF ได้ปรับลด FIDF fee จากร้อยละ 0.46 ของเงินฝากต่อปี มาอยู่ที่ร้อยละ 0.23 ต่อปี เป็นระยะเวลา 2 ปี (2563 – 2564) และขยายระยะเวลาการปรับลด FIDF fee ต่ออีก 1 ปี จนถึงสิ้นปี 2565 รวมเป็นระยะเวลา 3 ปี

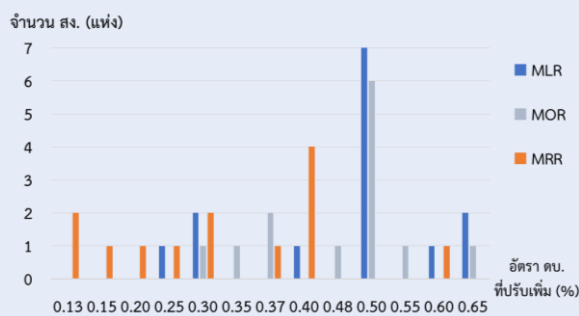
ผลของมาตรการปรับลด FIDF fee ช่วยให้ สง. มีภาระต้นทุนทางการเงินลดลงประมาณ 105,000 ล้านบาท (เฉลี่ยปีละ 35,000 ล้านบาท) โดย สง. ได้ส่งผ่านความช่วยเหลือไปยังประชาชนและภาคธุรกิจมากกว่า 9 ล้านราย ผ่านการปรับอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อที่อ้างอิง M-rate (MLR MOR และ MRR) ลดลงร้อยละ 0.4 ต่อปี ซึ่งมีผลช่วยบรรเทาภาระดอกเบี้ยเงินกู้ของผู้ประกอบธุรกิจและประชาชนในวงกว้างได้ทันที มากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดคงค้างสินเชื่อระบบ ธพ. ที่ได้รับความช่วยเหลือ (10.7 ล้านล้านบาท)²⁰ ซึ่งครอบคลุมการส่งผ่านความช่วยเหลือลูกหนี้เพิ่มเติมในรูปแบบอื่น อาทิ การพักชำระหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้ การปรับลดอัตราดอกเบี้ย fixed rate และการลดค่าธรรมเนียม เป็นต้น (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1: สรุปการส่งผ่านความช่วยเหลือไปยังลูกหนี้ ตามประเภทการให้ความช่วยเหลือ²¹

ในภาวะเศรษฐกิจไทยที่ทยอยฟื้นตัวชัดเจนและทั่วถึงขึ้น ประกอบกับระบบ สง. ยังมีฐานะเข้มแข็ง สามารถสนับสนุนการฟื้นตัวของลูกหนี้กลุ่มเปราะบางในระยะต่อไปได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาการลดเงินนำส่ง FIDF และยังคงช่วยให้หนี้ของ FIDF ทยอยลดลงตามเป้าหมาย ไม่สร้างภาระต่อระบบเศรษฐกิจและการเงินโดยไม่จำเป็นในระยะยาว ธพท. จึงปรับ FIDF fee กลับสู่ระดับปกติที่ร้อยละ 0.46 ต่อปี ตั้งแต่วันที่ 2566 เป็นต้นไป เช่นเดียวกับมาตรการทางการเงินอื่นที่จะทยอยครบอายุเข้าสู่ภาวะปกติ สอดคล้องกับการปรับขึ้นของอัตราดอกเบี้ยนโยบายแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งอาจส่งผลให้ดอกเบี้ยเงินกู้ M-rate เพิ่มขึ้นบ้าง อย่างไรก็ตาม สง. ส่วนใหญ่ยังระมัดระวังในการส่งผ่านต้นทุนทางการเงินที่เพิ่มขึ้น เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อ

ภาพที่ 2: สรุปจำนวน สง. ที่ปรับอัตราดอกเบี้ย M-rate

ประชาชนและภาคธุรกิจ สะท้อนจากพฤติกรรมการปรับ M-rates ของ สง. ภายหลังการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ตั้งแต่รอบ 10 สิงหาคม 2565 ที่ผ่านมา โดย สง. ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR สำหรับกลุ่มลูกหนี้ธุรกิจรายใหญ่เป็นหลัก ขณะที่ระมัดระวังในการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MRR (ภาพที่ 2) เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อลูกหนี้ SMEs และรายย่อย นอกจากนี้ สง. ยังสามารถดูแลลูกหนี้กลุ่มเปราะบางอย่างต่อเนื่องผ่านมาตรการเฉพาะจุดที่เหมาะสมกับบริบทและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้

²⁰ ลูกหนี้ที่ได้รับความช่วยเหลืออาจมีการนับซ้ำได้ กรณีลูกหนี้ 1 ราย ได้รับความช่วยเหลือมากกว่า 1 แบบ หรือมากกว่า 1 ครั้ง

²¹ ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่เกิดขึ้นจริงปี 2563 – ไตรมาสที่ 3 ปี 2565 และประมาณการตามแผนของ สง. ในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี 2565

เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี อย่างยั่งยืนของไทย

FSU@bot.or.th

<https://www.bot.or.th>

273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กทม. 10200